

Pääallystö- lehti

5/2021 LOKAKUU

Henkilöstöala – pakollinen paha

16 >

Korona-arkea kentällä

22 >

PÄÄLYSTÖLIITON ÄÄNENKANNATTAJA

91. vuosikerta
ilmestyy 6 kertaa vuodessa.
ISBN 0788-8554

PÄÄLYSTÖLEHTI 2021

aineisto- ja ilmestymispäivät
numero aineisto ilmestyy
6 24.11. 16.12.
Aineiston voi toimittaa päätoimit-
tajalle tai toimitussihteerille alla
oleviin sähköpostiosoitteisiin. Toi-
mitus päättää julkaisukynnyksestä.
Kirjoittajat vastaavat omista kirjoj-
tuksistaan.

TOIMITUS:

Laivastokatu 1 b
00160 HELSINKI

PÄÄTOIMITTAJA:

Juha Susi
juha.susi@paallystoliitto.fi

TOIMITUSSIHTEERI:

Matti Vihuri
Puh. 040 518 6672
matti.vihuri@hotmail.fi

VAKITUISET AVUSTAJAT:

Marko Jalkanen
Puh. 040 301 9295
marko.jalkanen@paallystoliitto.fi
Antti Kymäläinen
Puh. 040 828 2758
antti.kymalainen@kolumbus.fi
Jukka Mäkinen
Puh. 050 594 4613
jukka.makinen@paallystoliitto.fi
Jaakko Levä
Puh. 040 301 9294
jaakko.leva@paallystoliitto.fi
Mika Avelin
Puh. 040 301 9292
mika.avelin@paallystoliitto.fi
Toni Rinta
toni.rinta@paallystoliitto.fi
Juha Saari
juha.saari@paallystoliitto.fi

OSOITTEENMUUTOKSET:

Puh. 040 301 9290
toimisto@paallystoliitto.fi

Osoitelähde: Päälystöliiton
jäsenrekisteri

SISÄLTÖ

VAKIOPALSTAT

- 9 **SANAN SÄILÄ**
- 10 **PÄÄLUOTTAMUSMIEHET**
- 12 **RAJA**
- 17 **JÄRJESTÖPÄÄLLIKKÖ**
- 33 **LIIKUNTA**
- 34 **EVP**

Rajavartiolo

Rajan nelijalkaiset uurastajat s. 28

Kansi: Apulaiskapellimestari, kapteeniluutnantti Vesa Huhtasalo muodostaa tasan puolet Laivaston soittokunnassa palvelevista opistoupseereista. Soittokuntien opistoupseerien kannalta hän näkee- kin OUKES:n merkityksen olemattomana.
Kuva: Toni Isokivi.

- 6 Päätoimittajalta
- 18 Soittokuntien opistoupseerien kuulumiset
- 24 Henkilöstöryhmä-
muutokset puhuttavat
- 30 Tuntemattoman
rauhanturvaajan
tarina alkaa

PÄÄLYSTÖLIITTO RY

Laivastokatu 1 b, 00160 HELSINKI • www.paallystoliitto.fi • toimisto@paallystoliitto.fi • 040 301 9290
• Toimisto avoinna arkin 9–15. • s-posti: etunimi.sukunimi@paallystoliitto.fi
Puheenjohtaja Jyrki Lukkanen 040 301 9291. Järjestöpäällikkö Mika Avelin 040 301 9292.
Jäsen sihteeri Anja Mustajoki 040 301 9290, Järjestösihteeri Sanna Karell 040 301 9297.
Päätuottamismiehet Marko Jalkanen 040 301 9295, 0299 500 798, Jaakko Levä 040 301 9294, 0299 500 787,
Jukka Mäkinen 050 594 4613. HUOM! Tekstiviestit eivät toimi 040-alkuisissa numeroissa.
LAKIASIANNEUVONTA: Asianajotoimisto Lindell (02) 251 1004, e-mail: toimisto@asianajotoimistolindell.fi
(Ota yhteys liiton toimistoon ennen oikeusavun pyytämistä.)

Yhden tunnin työpäivä – resurssien hukkaamista

Kävin virkamatkalla Lappeenrannasta Hämeenlinnaan ja takaisin matkustaen julkisilla kulkuvälineillä eli kiskot kuljettivat miestä. Puhuin tunnin järjestömaailman luottamusmieskurssille, ja muun ajan olin liikkeellä. Itse paikkariippumattoman työn vankkumattomana kannattajana hyödynsin arvokkaan matka-ajan, ja tein junassa töitä tietokoneella. Yksitoistatuntisesta työpäivästä pystyin hyödyntämään tehokkaaseen työntekoon noin kahdeksan tuntia. Mutta ajatellaanpa puolustusvoimien virkamiestä vastaavassa tilanteessa.

Mobiilitätöitä eli esimerkiksi junassa matkustamisen aikana tehtyä työtä ei nykyisten virkaehtosopimusten mukaan lasketa, edes osittain, työajaksi. Vastaavan virkamatkan osalta virkamiehelle laskettaisiin yksi tunti töitä ja työajan lisäyksenä matka-aikaa aina 7 tuntiin 39 minuuttiin asti. Suurin ero tässä puolustusvoimien vaihtoehdossa on valtava henkilöstöresurssien hukkaaminen. Kun työaikaa ei lasketa, niin virkamies ei tee töitä, hän ainoastaan matkustaa ja vaikka katselee maisemia junan ikkunasta. Mikäli virkamies tekisi matkan aikana töitä, se tässä tapauksessa olisi niin sanottua harmaata ylityötä, jota takuuvarmasti virastoissamme myös tehdään nykypäivänäkin. Harmaa ylityö eli työvuorosuunnittelun ulkopuolinen työskentely ilman työaikamerkintää tai palkkaa vääristää käsitystä organisaation kyvystä suoriutua tehtävistään annetuilla resursseilla eikä siten todellakaan edesauta työssäjaksamista tai ole edes maanpuolustuksen etu pitkässä juoksussa. Jos paikkariippumaton työskentely tai mobiilityö olisivat mahdollisia, niin puolustusvoimilla olisi valtakunnallisesti tarkasteltuna käytössään samalla työaikakirjauksella huomattavia määriä nyt hukkaan valunutta henkilöstöresurssia, puhumattakaan kustannustehokkuuden tai työtyytyväisyyden lisääntymisestä. Etätyön laajentaminen ja paikkariippumaton työ tuleekin nähdä mahdollisuuksina, ei uhkina. Se, mitä niiden käyttöönotto edellyttää, on luottamus – ehdoton luottamus työntekijöihin ja heidän työmoraaliinsa.

Työaikajoustot tutkitusti vaikuttavat lisääntyneeseen työtyytyväisyyteen, sitoutumiseen, työn ja perheen yhteensovittamiseen sekä haluun työskennellä ahkerammin. Yhteiskuntamme on ollut laajamittaisessa etätyöskentelyssä yli puolitoista vuotta, Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos mukaan lukien. On aivan ymmärrettävää, että perheissä on tehty myös taloudellisia sopeuttamistoimenpiteitä koronapandemian aiheuttamien poikkeusolojen jatkuessa kuukaudesta toiseen. Reppurit ovat mahdollisesti irtisanoneet työskentelypaikkakunnalla olevia vuokra-asuntojaan, ja perheissä on voitu ottaa lapsia pois päivähoitosta tai iltapäiväkerhosta vanhempien ollessa etätöissä kotona. Paluu ja sopeutuminen takaisin lähityöskentelyyn vaatii työpsykologienkin mukaan aikaa. Sosiaali- ja terveysministeriön mielestä työelämän kehittämisen näkökulmasta on tärkeää, ettei palata vanhaan, kategoriseen lähityömaailmaan. Uutta normaalia muodostettaessa on kuunneltava herkäällä korvalla henkilöstöä, otettava huomioon etätyöskentelyn positiiviset vaikutukset kuten vähäisemmät sairauspoissaolot, työn ja perheen yhteensovittamisen helpottuminen tai vaikka nykytrendin mukaisesti maailman pelastuminen ilmastokuormitusta pienentämällä, kun työmatkojen vähentymisellä on säästetty aikaa, rahaa ja ilmastoa. Siirtymisajan tulee olla riittävän pitkä, jotta sopeutuminen olisi mahdollista ja ettei virkamiehille tästä työntekemisen toimintatavan muutoksesta muodostuisi kohtuuton

PÄÄKIRJOITUS

ta haittaa tai kustannuksia. Vuokra-asunnon saaminen ei käy sormia napsauttamalla, ja päivähoito- tai iltapäiväkerhopaikkoja yleensä haetaan puolivuositait. Mikäli työnantaja aidosti näkee, että etätyöskentelyä tulee rajoittaa, mikä ylipäänsä ihmettyttää etätyöskentelystä saavutettujen hyvien tuloksien valossa, niin näin pitkäkestoisesta poikkeustilasta palaamista normaalioloihin ei tulisi kiirehtiä, vaan siihen tulisi varata aikaa useampi kuukausi. Hajautetun työn tai etätyön käyttö perustuvat toki työnantajan harkintaan ja työntekijän vapaaehtoisuuteen, eikä kenelläkään ole niihin subjektiivista oikeutta, mutta nyt olisi paikka viestiä hyvää työnantajatoimintaa juhlapuheiden mukaisesti ja osoittaa ymmärrystä myös inhimillisiin muutujiin.

Kolikolla on aina toinenkin puolensa. Kaikilla ei ole virkatehtäviensä luonteen vuoksi mahdollisuutta tehdä etätöitä, ainakaan laajamittaisesti. Korona-aikana kentällä on pitänyt joustaa ja venyä suuntaan jos toiseen, ja tuolloin työn ja perheen yhteensovittamisen suunnitelmat ovat muuttuneet lennosta. Päällystöliitto pitää tärkeänä, että työn tekemisen toimintamutuja kehitettäessä ei unohdeta paikkariippuvaista työtä tekevien jaksamisen tukemista.

Syyskuun loppupuolella Valtakunnallisen maanpuolustuskursin avajaisissa puolustusministeri **Antti Kaikkonen** kertoi juuri valmistuneen puolustuselonteon painottavan tarvetta turvata puolustuksen resurssit. Huoli, joka tuodaan esille myös selonteossa, on puolustusvoimien henkilöstömäärän riittämätön mitoitus ja henkilöstön jaksaminen. Puolustuselonteon aikajänne ylittää kuluva vaalikauden ja ulottuu aina 2020-luvun loppuun, ja siihen on kirjattu niin lainsäädännön uudistuksia kuin pidemmän aikajänteen kehityssuunnitelmia puolustuksen osalta. Hyvänä uutisena voidaan pitää selontekoon kirjattua henkilöstömäärän lisäämistä 500 henkilötyövuodella asteittain 2020-luvun loppuun mennessä. Päällystöliiton mielestä puolustusvoimien henkilöstön jaksamisen tukemisen osalta tulisi selontekoon olla kirjattuna muitakin konkreettisia korjaustoimenpiteitä kuten puolustusvoimien työaikalainsäädännön saattaminen ajan tasalle ja lain valmisteluprosessin käynnistäminen ensi tilassa.

Jyrki Lukkarinen
puheenjohtaja

Vastuu työaikasuojelusta on työnantajalla

Teksti: Antti Kymäläinen Kuva: JUKO/Jaakko Lukumaa

Puolustusvoimien työaikalaki pitää uudistaa ajan tasalle. Laki ei enää vastaa muualla yhteiskunnassa noudatettavia työaikasuojelun periaatteita. Sotaharjoitus- ja meripalvelukorvaukset sekä niiden vapaa-aikahyvitykset tulee saattaa asianmukaisiksi, linjaa JUKOn valtiosektorin neuvottelupäällikkönä aloittanut **Minna Salminen**.

Salminen tuntee hyvin Puolustusvoimien työaikalain puutteet. Ennen JUKOon siirtymistä hän työskenteli kuntaministeri **Sirpa Paateron** erityisavustajana, ja tässä tehtävässä lain uudistamistarve tuli hänelle tutuksi. Ministerien työnjaon mukaisesti Puolustusvoimien työaikalakiasia kuuluu Paateron vastuulle.

Työaikalain uudistamista koskevasta selvityksestä ja eduskunnan valiokuntien myönteisistä kannanotoista huolimatta työaikalain uudistaminen ei ole edennyt. Salmisen mukaan tilanteen taustalla on osaltaan se, että asiassa on toimivaltaa sekä valtiovarain- että puolustusministeriöillä. Pallottelun sijasta tarvittaisiin päätös siitä, kumpi ministeriöstä laittaa uudistuksen liikkeelle.

- Uudistamisessa on nyt tiputtu jonkinlaiseen väli tilaan, kun työnantajalla on enemmän halua sopia työajoista kuin säätää niistä lailla. Toki nykyinen työaikasopimus on ajastaan jälkeen jäänyttä lakia parempi. Mutta erikoiseksi tilanteen tekee se, ettei laki tarjoa mitään sopimusta parempaa.

Käytännössä laki ei ole "voimassa", se on vain olemassa, pohtii Salminen.

Salminen tiedostaa sen, että työaikalain uudistaminen vaatii rahoitusta. Tämän vuoksi asiasta pitäisi saada sovittua hallitusohjelmassa.

- Tämän tavoitteen ohella kuluvalle hallituskaudella uudistamista on edistettävä. Jos lakihanke saadaan käyntiin, se olisi jo hyvällä mallilla seuraavan hallituksen aloittaessa.

Salminen painottaa, että vastuu työaikasuojelusta kuuluu työnantajalle. Tarvitavien toimenpiteiden rahoittaminen vain sopimusvarallisuudella, esimerkiksi järjestelyvaroilla, ei ole perusteltua.

Työaikasääntely on laista ja sopimukselta muodostuva kokonaisuus.

- Ammattiliitolle on tärkeää, että näitä koskevat tavoitteet ovat tasapainossa. Sopimus on hyvä pitää omissa käsissä, mutta toisaalta tarvitaan myös lain turvaa, korostaa Salminen.

Tukea ja neuvontaa jäsenjärjestöille

JUKOn valtiosektorilla Minna Salmisen työparina toimii neuvottelupäällikkö **Markku Kojo**. Keskinäisen työnjaon mukaan Kojo edustaa JUKOa neuvottelu- ja sopimustoimintaa ohjaavassa valtion koordinaatioryhmässä ja Salminen toimii neuvottelutukena JUKOn taustaryhmässä. VES-työryhmistä Salmisen vastuulla ovat matka- ja työhyvinvointiryhmät, ja Kojon ohella hän osallistuu myös palkkausjärjestelmien kehittämisryhmän työskentelyyn.

Neuvottelupäällikkö Minna Salmisen mielestä etätyöstä ja paik-kariippumattomasta työstä tulee sopia virka- ja työehtosopimuksin - mielellään paikallisesti ja mahdollisimman vapaasti linjaten.

Molemmat neuvottelupäälliköt tukevat jäsenjärjestöjä sopimusten tulkinta- ja neuvontapalveluilla. Yhdessä he huolehtivat myös luottamusmieskoulutuksesta. Tästä Salminen ottaa jatkossa enemmän suunniteltuvastuuta, samoin kuin lm-koulutuksesta JUKOn piirissä laajemmin.

Vahva ammattiyhdistystausta

Salminen on työskennellyt pitkään ammattijärjestöjen palveluksessa. Viimeisen kahden vuoden ajalta kokemusta on karttanut myös yhteiskunnallisesta tehtävästä, toiminnasta kuntaministeri Sirpa Paateron erityisavustajana valtiovarainministeriössä. Siinä Salmisella oli mahdollisuus seurata läheltä hallituksen päätöksentekoa sekä tavata päättäjiä, johtavia virkamiehiä ja vaikuttajia. Hän uskoo, että näistä kontakteista ja verkostoista on hyötyä tulevaisuudessa. Tuttuja ihmisiä on aina helpompi lähestyä.

- Kuntaministerin erityisavustajana vastuullani olivat erityisesti kunta-asiat sekä ministerin viestinnän koordinointi ja mediasuhteet, tiivistää Salminen työnkuvaansa ministeriössä.

Ennen ministeriön pestiään Salminen työskenteli kahdeksan vuotta Julkisten ja hyvinvointialojen liiton JHL ry:n palveluksessa, mm. valtiosektorin sopimustoimitsijana ja yhteiskuntavaikuttamisesta vastaavana erityisasiantuntijana.

- Ammattiyhdistysurani aloitin Akavan Erityisaloissa ja sen alaisessa jäsenyhdistyksessä Speciasissa, joissa työskentelin opiskelijatoiminnan ja koulutuspolitiikan sekä erilaisissa järjestötyön tehtävissä.

Ay-toiminta sydämen asiana

JUKOn neuvottelupäällikön tehtävään Salmista vetivät ennen muuta tehtävän sisältö ja vaikuttamismahdollisuudet.

- Kun paikka tuli haettavaksi, en tarvinnut pitkää miettimisaikaa. Koen neuvottelu- ja sopimustoimintaan omaksi ykkösalakseni, ja JUKOn suuri jäsenmäärä tarjoaa laajat vaikuttamismahdollisuudet. Ja koska itsellenikin on akavalainen tausta, tämä tehtävä tuntui luontevalta, perustele Salminen ratkaisuaan.

Salminen uskoo, että neuvottelupäällikönä hän pystyy hyödyntämään aikaisempaa kokemustaan ja myös itse oppimaan paljon uutta JUKOn eri alojen ammattilaisilta.

Ammattijärjestötyöllä on hänelle syvempääkin merkitystä.

- Minulle on tärkeää, että työelämän pelisäännöt, työolot ja -ehdot, ovat reiluja. Ja ay-toiminta on aina ollut lähellä sydäntäni. Tykkään tehdä töitä ihmisten kanssa ja nautin siitä, kun asioita saadaan yhdessä

aikaiseksi. Myös pettymyksiä on helpompi sietää yhdessä, sillä aina ei saada sitä, mitä tavoitellaan, listaa Salminen motiiveikseen.

Sopimustavoitteet valmistelussa

Nykyinen valtion virka- ja työehtosopimuskausi päättyy helmikuun 2022 lopussa. Tulevan neuvottelukierroksen tavoitteenasettelu JUKOn valtion neuvottelukunnassa on vielä kesken, ja keskustelut muiden valtion pääsopijajärjestöjen kanssa ovat vasta käynnistymässä. Salmisen arvion mukaan neuvottelut valtiotyöntäjien kanssa käynnistynevät vasta ensi vuoden puolella.

Salminen nostaa kuitenkin esiin aikaisempien neuvottelukierroksien tavoitteita, jotka eivät ole työntäjien vastustuksen vuoksi edenneet, mutta joita JUKO haluaa edelleen pitää esillä. Nämä tavoitteet liittyvät mm. työajan laskentaan ja matkustamiseen, esimerkiksi siihen, milloin virkamiehen pitää käyttää siihen omaa aikaansa. Esille nousevat varmasti myös uudet työn tekemisen tavat ja niiden sopimuskirjaukset.

- Etätöiden ja paikkariippumattoman työn lisääntyminen pitää saada sovittua työntekijöiden kannalta kestävästi. Matkustaminen todennäköisesti vähenee, mutta siihen liittyen pitäisi miettiä ratkaisuja, jotka tunnistavat nykyistä paremmin mobiililaitosten tekemisen ja ylipäänsä kompensaaion, jos työntekijän täytyy matkustaa työasioissa, toteaa Salminen.

Uusien työn tekemisen tapojen edistäminen on Salmisen mukaan ollut Marinin hallituksen tavoitteena jo koronapandemiaa ennen, mutta sen myötä tavoitteet ovat saaneet lisää nostetta.

- Pidän tärkeänä sitä, että näistä asioista sovitaan paikallisesti virastoissa ja järjestelyissä noudatetaan mahdollisimman vapaita linjauksia.

Salmisen mukaan tuleva työmarkkinoiden neuvottelukierros sisältää monenlaisia haasteita.

- Valtion neuvottelupöytäan tulee todennäköisesti heijastuksia myös muilta aloilta. Teknologiateollisuuden uusi työmarkkinamalli voi aiheuttaa pahoja riitoja ja vaikuttaa laajemmin. Kuntapuolella hoitajat ovat viritelleet isoja odotuksia, joiden toteutuminen jää nähtäväksi. Valtion neuvotteluihin kuntapuolen ratkaisulla on varmasti vaikutuksensa.

Työmarkkinoilla uusia uhkia

Meneillään oleva työmarkkinoiden murros aiheuttaa monenlaista päänvaivaa ammattijärjestöille. Osa yksityisen sektorin

työntäjistä on halunnut irtautua työehtosopimustoiminnasta ja siirtyä yrityskohtaiseen sopimiseen. Jos sopimustoiminta laajasti pirstaloituu, sopimusten yleissitovuus vaarantuu.

Myös sopimustoiminnan pyhiä periaatteita halutaan haudata. Teknologiateollisuuden työntäjien mukaan vanhoilla työehtosopimuksilla ei olisi ns. jälkivaikutusta, eli niitä ei enää sovellettaisi sopimuskauden päättymisen jälkeen. Tällainen tulkinta heikentäisi välittömästi monia työehtoja, jos uutta sopimusta ei saataisi aikaan.

Miten palkansaajajärjestöjen pitää tähän työmarkkinoiden kehitykseen vastata? Salmisen mukaan edunvalvonnan täytyy uudistua, mutta osin myös säilyä entisellään.

- Jotkut perusasiat pysyvät - aina tarvitaan neuvontaa ja asioiden ajamista. Eivät työmarkkinat ole muuttumassa yksilöiden kannalta turvallisemmaksi, päinvastoin. Sopimustulkintoja pyritään koko ajan tiukentamaan - työntäjät ikään kuin kokeilevat, mitkä muutokset menevät läpi. Kun työnantajat pyrkivät hajottamaan työmarkkinakenttää, järjestöjen pitää pystyä vastaamaan siihen toimintaansa ja järjestäytymistä tehostamalla.

Salminen ei pidä hyvänä sitä, jos julkisen ja yksityisen sektorin työmarkkinakäytännöt ja sopimukset lähtevät kovasti eriytymään.

- Julkisen sektorin on pystyttävä kilpailemaan työvoimasta ja pitämään hyvät työsuhteen ehdot. Työnantajaa voi kuitenkin houkuttaa sopimusten heikentäminen, jos näin käy yksityisellä puolella. Järjestöillä on kuitenkin hyvät ja pitkät neuvottelun periaatteet, joten asiat voivat ratketa hyvin, jos on tahtoa sopia.

Minna Salminen

- JUKOn neuvottelupäällikkö 1.9. alkaen
- Kasvatustieteiden maisteri
- 40-vuotias
- Työskennellyt aikaisemmin mm. kuntaministeri Sirpa Paateron erityisavustajana, sopimustoimitsijana ja erityisasiantuntijana JHL:ssä sekä toimitsijana Akavan Erityisaloissa
- Naimisissa, uusperheessä kolme lasta ja jackrusselinterrieri Nemo
- Harrastaa sienestystä, lukemista ja käsitöitä

Motto: "Tilaisuuksiin kannattaa aina tarttua."

Sumeata sopimista ja pössyttelyä

Teksti: Juha Susi

Lähestyvässä Edustajakokouksessa yhdistysten edustajat pääsevät päättämään keskeisimmistä tavoitteista tulevalla neuvottelukierroksella. Ennen neuvotteluiden aloittamista valtiolla, on muilla neuvottelijoilla tiukat paikat edessä.

Lokakuun alussa pääministeri **Sanna Marin** kertoi Ylelle antamassaan haastattelussa näkemyksiään ensimmäisistä lähestyvistä sopimusneuvotteluista. Hän totesi näkymän olevan erityisen sumean. Perusteena hän käytti työnantajaosapuolen irtiottaen aiemmasta tavasta työehtosopimusten synnyttämiseksi. Marinin mukaan valtio olisi valmis osallistumaan keskusteluihin, mikäli työmarkkinajärjestöillä olisi siihen halua.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (Etla) toimitusjohtaja **Aki Kangasharju** arvioi samassa uutisessa talvella rytisevän. Hän ei näe tässä vaaraa. Näkemystään hän perustelee pitkän ajan katsonnalla, jossa sopiminen tulevaisuudessa on joustavampaa ja paikallista.

Toivottavasti vallalla ei ole eri osapuolten Antaa tulla vaan, lunta tupaan ja jäitä porstuaan -henki. Pitkästä lakkotalvesta eivät hyödy yhteiskunta, jäsenet eivätkä sopijaosapuolet. Onneksi ensimmäinen sopimus, joka saavutettiin Stora Enson ja Paperiliiton välillä, osoittaa neuvottelutoiminnan tuovan molempia osapuolia tyydyttävän tuloksen ja takaavan pitkän työrauhan.

Ei oo pilvee

Vihreiden puoluekokouksen tekemä esitys kannabiksen laillistamiseksi sai paljon huomiota. Mieleen tulee, oliko tarkoituskin päästä vain otsikoihin vai ollaanko asiasa niin sanotulla vakavalla linjalla. Jatkoin asian pohtimista ja mietin, miten virastomme oikein suhtautuisivat mahdollisen hankkeen toteutumiseen.

Puolustusvoimat ja Raja-vartiolaitos varmasti kieltäisivät palveluksen aikaisen käytön, vaikka se porttien ulkopuolisessa yhteiskunnassa olisikin laillista. Tulisiko huumetesteistä henkilökunnalle pakollisia? Sallittaisiinko viikonlopun viihdekäyttö?

Nykyisin palvelukseen astumisen yhteydessä kassarmeilla alokkaita vastassa ovat huumekoirat. Koirat saattavat merkata heistä muutamia. Tulevaisuudessa Musti saattaisi haukahtaa useammankin kohdalla, kyseessä on ollut aivan laillista pössyttelyä porttien ulkopuolella. Menettävätkö tarkastukset merkityksensä, kun osumia on paljon? Tai taisteluampumaharjoituksessa vartiomies käärii ajankulukseen sätkän ennen ammuntoihin osallistumista. Heijasteet varuskuntien elämään olisivat taattuina.

Koko idea kannabiksen laillistamisesta tuntuu hölmöltä. Useat meistä muistavat Kaljaa R-kioskeihin -esityksen 80-luvun alusta. Asialle naurahdeltiin ja sitä pidettiin mahdottomana, mutta niin vain nykyään saat hakea lähikulman kioskista sixpackin. Toivottavasti pilven pössyttely ei ole nykyajan keskiolutesitys.

Hallinnon tehtävät kiinnostavat

Marraskuussa valitaan Päälystölle puheenjohtaja ja hallitus seuraavaksi nelivuotiskaudeksi. On mukava huomata, että kyseiset tehtävät ovat kiinnostaneet paikallisia yhdistyksiä, koska ehdokkaita on asetettu enemmän kuin tarjolla on paikkoja. Edustajat pääsevät oikeasti äänestämään, eikä kyseessä ole mikään sopuvaali.

Ehdokkaiden ajatuksiin on mahdollista tutustua kotisivujen jäsenosiosta löytyvässä vaaliextrassa. Esittäytymiset ovat tiiviitä, mutta antavat kuitenkin riittävän

kuvan ehdokkaan ajatuksista. Perinteisesti kaksipäiväisen vaalikokouksen ensimmäisenä iltana ehdokkaita on haastateltu, joko piireittäin tai kahdenkeskeisissä tapaamisissa. Ja mikäänhan ei estä yhdistyksiä järjestämästä verkkotapaamisia, joissa ehdokkailta voi kysellä heidän ajatuksiaan lisää jo etupeltoon.

Hyvin suunniteltu on jo puoliksi tehty

Heti Edustajakokouksen perään Päälystölle toimitusneuvosto vakituksine avustajineen kokoontuu omaan vuosisuunnittelutilaisuuteensa. Liiton hallinnon tapahtumat noudattelevat omaa vakiokaavaansa, ja niistä raportoidaan myös lehdissä. Tämän lisäksi nostamme teiltä lukijoilta tulleita juttutoiveita aina mahdollisuuksien mukaan esiin. Esimerkiksi tämänkertaisen numeron sotilassoittajien kuulumiset on toivottu aihe.

Kätevimmin juttuideoita ja palautetta voi antaa oheisen palaute-linkin kautta.

Hyvää syksyä.

Henkilöstö- edustajana toimiminen antaa enemmän kuin ottaa

Kun peruskurssilla ollessani kirjoit-
tauduin Päälystöliiton jäseneksi
23.1.1990, tein sen siksi, että se
oli tapana. Liiton hallituksen silloinen jäsen
Markku Toivanen oli puhunut yhdistys- ja
liittotoiminnasta erittäin positiiviseen sä-
vyyn sekä esitellyt meille niitä etuja, joita
liittoon kuulumisen tuo. Liittoon kuulumis-
en edut tulivat minulle tutuiksi jo seuraa-
vana vuonna, kun olin käräjäoikeudessa
syytettynä. Käräjäoikeus kuitenkin totesi,
etten ollut syylistynyt ko. tekoihin ja näin
ollen olin oikeutettu liiton oikeusapuun.

Sopeuttaminen

1990-luvun alkupuolella paikallisyhdis-
tyksillä oli toimintaa jos jonkinlaista ja
jäsenet erittäin aktiivisia. Itse osallistuin
yhdistyksen toimintaan lähinnä vuosikoko-
uksissa kahtena ensimmäisenä vuotena.
Yhdistyksen hallituksella oli melkein viikoit-
tain kokous. Kerho oli auki kolmena iltana
viikossa sekä erilliset juhlatilaisuudet pääl-
le. Vuonna 1994 kerho tarvitsi kerhomes-
taria ja minua pyydettiin siihen toimeen.
Siitä alkoi minun yhdistystoimintaurani,
jatkuen paikallistasolla eri tehtävissä.

Vuonna 2004 minut ylipuhuttiin otta-
maan yhdistyksen puheenjohtajuus sa-
nomalla, että se on noin kahden vuoden
pesti. Vuoden 2005 alusta olenkin sitten
ollut puheenjohtaja. Puheenjohtajuus toi
tullessaan enemmän velvollisuuksia ja
tehtäviä. Näistä ehkä tärkeimmät olivat
jo silloin osallistuminen yt-kokouksiin, Pu-
heenjohtajapäiville ja Edustajakokoukseen.
Yhdistystoiminnan koko kirjo avautui yhdel-
lä kertaa. Yhdistyksen toiminta on tuosta
ajasta hiljentynyt huomattavasti, ja nyt jä-
senet asuvat ympäri Etelä-Suomea. Paikal-
lisella tasolla ei ole ollut mitään suurempaa
kiistaa, jota ei olisi voitu sopia. Tästä saa
kiittää luottamusmiehiä sekä joukko-osas-

ton hyvää johtoa, joka on ollut etukäteen
aktiivinen selvittämään, miten tietyissä
asioissa tulisi toimia. Avoin vuorovaiku-
tus molempiin suuntiin on toiminut hyvin.
Tämänhetkinen ylikuormitus lieene johta-
miskulttuurin muutoksen heijasteita. Satu-
lasta johtaminen (kännykkäjohtaminen) ja
heippa-viestin jättäminen ovat nousseet
omaan osaansa johtamiskulttuurissa. On
ymmärrettävää, että tilanteet muuttuvat
ja niihin täytyy reagoida, mutta ennakointi
olisi parempi. Puhelinjohtamisella saavute-
taan kontrolli sekä alaisten käsien sidonta
ja stressaantuminen.

Hallitustyöskentely

Vuonna 2014 aloitin liiton hallituksen
jäsenenä. Näinä kahtena kautena olen
saanut oppia paljon päätöksenteosta niin
liiton kuin valtakunnan tasolla, tavannut
hyvin erilaisia ihmisiä ja kohdannut asioita,
joista jossakin päin Suomea on saatu ai-
kaiseksi isoja ongelmia. Työskentely on
ollut tiivistä ja keskustelevaa. Kokouksiin
osallistumisen edellytyksenä on se, että
perehtyy hyvin kokousmateriaaleihin etu-
käteeseen – aina tämä ei ole mahdollista, kos-
ka tilanteet muuttuvat. Puheenjohtaja on
kuitenkin aina hyvin avannut ja perustellut
nämä asiat kokouksessa. Kompromisseja
on tehty, jotta asiat menevät eteenpäin jä-

senistön hyväksi. Kokouksia on kyetty jär-
jestämään varsinkin korona-aikana aikaan
ja paikkaan sitoutumatta – etänä, jopa
nopeallakin aikataululla. Tämä kuvaa hyvin
sitä, että liiton toiminnassa pitää olla ajan
siivellä koko ajan. Itselleni toimiminen liiton
hallinnossa on antanut hyvän pohjan pysyä
asioiden ytimessä. Tämä aika on ollut erit-
tään mielenkiintoista.

Paikallisyhdistykset tarvitsevat tekijöi-
tä myös tulevaisuudessa. Jos tekijöitä ei
löydy, on yhdistyksen hyvissä ajoin suunni-
teltava toimintansa lakkauttaminen, yhdis-
tyminen toisen yhdistyksen kanssa tai yh-
tenä vaihtoehtona yksilöjäsenyys liittoon.

Henkilöedustajana pystyt vaikuttamaan,
ohjaamaan ja opastamaan.

Yhteisen asian äärellä olemme yhtenä
Päälystöliittona – Toivotan liiton jäsenille
ja tuleville henkilöedustajille jaksamista ja
mielenkiintoisia tehtäviä ja kiitän yhteisistä
vuosista.

**Kapteeniluutnantti
Marko Nieminen 53 v**

- Kotipaikka Raasepori
- Palvelustehtävä kanslian päällikkö
- Uudenmaan prikaati, Raasepori

Kuva: Puolustusvoimat/Simone Åbacka

Tulevaisuuden eläkkeet puhuttavat

Teksti: Juha Susi

Eläketurvakeskuksen (ETK) tilaama ulkoinen arvio antaa huolestuttavan kuvan eläkejärjestelmämme tulevaisuudesta. Kyseinen raportti kuuluu ns. ulkoisten arvioiden sarjaan, ja sen on laatinut tanskalainen taloustieteen professori **Torben Andersen**.

Andersen antaa kiitoksia järjestelmän sisään rakennettujen mekanismien käytölle. Näistä tärkeimpiä ovat elinaikakerroin ja eläkeiän sitominen elinajanodotteeseen, jotka sopeuttavat maksuun tulevia eläkkeitä ainoastaan tarvittaessa. Samaan hengen vetoon hän kuitenkin toteaa, etteivät ne ole riittäviä keinoja takaamaan rahoitussellista kestävyyttä.

Tarvitaan siis muitakin keinoja. Hän vertaa Suomen etuusperustaista eläkejärjestelmää Ruotsin maksuperusteiseen

järjestelmään. Etuusperusteisessa järjestelmässä eläkkeen määrä pysyy samalla tasolla, joka on määräytynyt ansioiden ja työhistorian pituuden mukaan. Ongelmana on rahoituksen turvaaminen. Maksuperusteisessa järjestelmässä sisään tulevat maksut pysyvät samalla tasolla, mutta maksuunpantujen eläkkeiden määrä vaihtelee määrän ja sijoitustuottojen mukaisesti. Käytännössä eläke voisi siis myös laskea.

Ilta-Sanomat kysyi viideltä asiantuntijalta, millaista remonttia järjestelmään tulisi tehdä Andersenin raportin johdosta. Yhtenäistä vastausta ja näkemystä heillä ei tietenkään ollut. Eläkemaksujen korotus nähdään ongelmallisena, koska se kärjistäisi eläkejärjestelmän epäoikeudenmukaisuutta nyt nuorempien sukupolvien näkökulmasta.

Samoin Ruotsin mallin mukainen eläkekatto ei takaisi toimivuutta. Sitä lähdetäisiin kiertämään erilaisilla lisäeläkejärjestelmillä, jotka vain loisivat järjestelmästä monimutkaisemman. Lähinnä yhtenäisin näkemys olisi sijoitustoiminnan tarkastelu tuottohakuisemmaksi. Eläkeuudistustakaan ei haluta tehdä, koska edellisestä (2017) on kulunut vain vähän aikaa.

Suomessa eläkkeet nauttivat omaisuuden suojaa, joten nykyisillä ja lähiaikoina eläkkeelle siirtyvillä ei ole akuutteja uhkakuja. Asiaa kannattaa kuitenkin seurata, sillä joku kaunis päivä eläkkeisiin saatetaan heijastaa uusia leikkaavia tekijöitä. Niitä saatetaan esitellä tilapäisinä, aivan kuten autoveroakin aikoinaan.

Puolustuksen sokea piste

Teksti: Antti Kymäläinen

Katsoin syyskuun 9. päivänä Yle Areenasta puolustuselonteon julkistamisen tiedotustilaisuuden, jossa puolustusministeri, puolustusvoimain komentaja ja puolustusministeriön osastopäällikkö kertoivat medialle ja kansalaisille selonteon keskeisen sisällön. Kuuntelin tarkasti lähetystä, mutta kaipaamani asia ei siinä noussut esille.

Toiveikkaasti ajattelin, että hakemani tieto löytyy varmasti itse selonteosta. Luin ensin tiivistelmän - siitä silmiini ei sattunut sanaakaan etsimästäni aiheesta. Siirryin sitten sisällysluettelon kautta lainsäädännön kehittämistä käsittelevään kohtaan - ei tärpännyt sieltäkään. Viimeinen mahdollisuus - henkilöstöä koskeva osio - sieltä sen on löydyttävä. Tavasini tekstiä tarkasti - mutta ei - ei mainintaakaan Puolustusvoimien suorituskykyyn olennaisesti vaikuttavasta asiasta, josta on viimeiset vuodet käyty vilkasta julkista keskustelua eduskuntaa myöten.

Puolustusvoimien työaikalain uudistaminen on puolustuksen sokea piste, lain ajantasaistamisen välttämättömyydestä ei löydy sanaakaan selonteosta. Käsittämättöä. Vastuutonta.

Puolustusvoimien henkilöstön jaksamisongelmat eivät poistu vaikenemalla, päätä pensaaseen työntämällä. Eivätkä ne poistu selontekoon kirjatulla henkilöstölisäyksilläkään - luvatus vakanssit tarvitaan pääosin uusien suorituskykyjen kehittämiseen. Ja jos vanhat merkit pitävät paikkansa, näihinkin suunnatut resurssit jäävät alusta alkaen alimitoitetuiksi.

Selonteossa toistetaan kulunutta manttaa: Henkilöstön työssä jaksamista ja toimintakykyä tuetaan laadukkaalla työaika- ja työkykyjohtamisella, käyttämällä ja kehit-

tämällä joustavia työntekomenetelmiä ja työaikamuotoja, analysoimalla henkilöstökyselyjen tuloksia sekä reagoimalla esille nouseviin kehittämiskohteisiin.

Jos nämä konstit olisivat ratkaisu jaksamisongelmaan, mitään ongelmaa ei olisi olemassakaan. Selonteossa mainittuja toimia on toteutettu vuosikausia, ja niistä on otettu kaikki saatava apu irti. Nämä kortit on jo käännetty. Tuorein tieto jaksamistilanteesta saatiin Päälystölaiton ja Upseerilaiton keväällä toteuttamasta jäsenkyselystä. Tuloksien mukaan opistoupseereista noin kolmannes ja upseereista yli 40 prosenttia koki oman työssä jaksamisensa heikentyneen viimeisen vuoden aikana.

Henkilöstön jaksamisongelmaan on vastattava uusilla keinoilla, ennen muuta työaikalakia ja sen myötä työaika-suojelua kehittämällä. Henkilöstömäärää pitää kasvattaa huomattavasti selonteossa kaavailtua korkeammaksi. Tavoitteena tulisi olla Puolustusvoimauudistusta edeltänyt taso. Selonteon mukaan henkilöstöä lisättäisiin vain noin 600:lla ja nämäkin tipotellen 2020-luvun loppuun mennessä.

Eduskunnassa käydyssä lähetekeskustelussa puolustuselonteosta vallitsi laaja poliittinen yhteisymmärrys. Puheenvuoroissa kannettiin huolta myös henkilöstön jaksamisesta, joten toivoa järjenvallan voittamisesta on. Kun tiedon siemen on kylvetty hedelmälliseen maahan - kansanedustajien keskuuteen - satoa voidaan odottaa.

Lähetekeskustelun jälkeen eduskunnan puolustusvaliokunta syvenny tarkemmin puolustus-

lontekoon ja kuulee siihen liittyen myös henkilöstöjärjestöjen edustajia sekä laatii selontekoa koskevan mietinnön. Lisäksi ulkoasiain-, valtiovarain- ja hallintovaliokunnat antavat lausuntonsa selonteosta. Mielenkiinnolla odotamme sitä, kuinka painavat ja velvoittavat sanat eduskunnasta saadaan Puolustusvoimien työaikasääntelyn kuntoon saattamiseen. Toivotaan, että Puolustusvoimien työaikalain uudistamisen välttämättömyys avautuu käsittelyn aikana kansanedustajille.

Kuva: Seija Kymäläinen

Meripalvelun työaikakokeilun jälkeen häämöttää pimeys ja tietämättömyys

Tekstit ja kuva: Marko Jalkanen

Merivoimissa on ollut käynnissä mää-
räaikainen työaikakokeilu, jossa
Rannikkolaivaston 6. pintatorjunta-
laivueessa on yhdistetty kaksi perättäistä
kolmiviikkoisjaksoa. Tässä ns. kuusiviik-
koisuunnittelussa työjakson säännöllinen
työaika on ollut 229 tuntia 30 minuuttia.
VAL-1-aluksilla on kokeiltu valmiusvuoroon
suunniteltavaa valmiusvapaata työstä pa-
lautumista varten. Valmiusvapaa suunni-
tellaan sisällytettynä valmiusvuoroon vas-
taavalla tavalla kuin työvuoro. Mikäli sitä ei
työnantajasta johtuvasta painavasta syystä
voida suunnitella ja pitää valmiusvuoroon
sisällytettynä, on valmiusvapaa pyrittävä
sijoittamaan kuitenkin mahdollisimman lä-
helle valmiusvuoroa.

Työaikakokeilusta sovittiin neuvotte-
luosapuolten välillä viime vuoden lopulla,
ja nyt tänä syksynä tätä kokeilua päätettiin
jatkaa vielä 27. helmikuuta 2022 saakka.
Pyrkimyksenä on kerätä kokemuksia myös
talvikaudesta sekä koronapandemian jäl-
keisestä ajasta. Neuvotteluosapuolet tar-
kastelivat myös mahdollisuutta laajentaa
kehittämiskokeilua muihin Rannikkolaivas-
ton joukkoihin. Merivoimien esikunta esitti
laajennusta 8. huoltolaivueeseen, jolloin
kuusiviikkoisuunnittelun piiriin olisivat
kuuluneet mm. öljyntorjunta-alukset sekä

satama- ja kuljetuskeskus, mutta valmius-
vapaata näille joukoille ei olisi missään ti-
lanteessa annettu.

Palkansaajajärjestöissä tälle esitykselle
ei lämmenty. Työaikakokeilun alkuperäi-
nen tavoite on ollut löytää keinoja, joilla
voidaan parantaa laivapalveluksen työssä-
jaksamista. Merivoimien esikunta paljasti
tarkoituspärsensä, kun esitti satama- ja
kuljetuskeskusta kokeilun piiriin, eli oletet-
tavasti heillä oli halu kokeilla kuusiviikkois-
suunnittelua laajemminkin merivoimissa.
Palkansaajajärjestöissä asia nähtiin siten,
että jos kuusiviikkoisuunnittelua halutaan
puolustusvoimissa kokeilla, siitä on tehtä-
vä tarvittaessa kokonaan eri kokeilu ja sii-
hen on silloin haettava kokemuksia laajasti
erilaisista toimintaympäristöistä, ei pelkäs-
tään merivoimista.

Päälystöliitossa öljyntorjunta-aluksia
koskevaa laajennusta olisi pidetty positiiv-
isena. Päälystöliitto esitti valmiusvapaan
ulottamista myös näille aluksille sekä ke-
hitettäväksi kokeiluun jonkinlaista vapaa-
aikajärjestelyä myös öljyntorjuntavalmiuteen
sidotulle henkilöstölle. Jatkuva varallaolo
kuormittaa henkilöstöä, ja kehittämiskokei-
lulla olisi saatettu löytää keinoja tämänkin
työssäjaksamisen parantamiseksi. Meri-
voimien esikunta ei kuitenkaan tunnistanut

näitä haasteita ja katsoi valmiusvapaan
laajentamista koskevan esityksen johtavan
jonkinlaisiin rekrytointihaasteeseen taiste-
lualuksilla, joten esitetyille vapaa-aikajär-
jestelyiden kokeiluille ei nähty tarvetta.

Viime vuoden lopulla meripalvelun kehit-
tämiskokeilu lähti hyvin käyntiin, ja vuoro-
puhelu Merivoimien esikunnan kanssa oli
rakentavaa ja vilkasta. Tuolloin järjestöissä
oltiinkin toiveikkaita, jotta kokeilusta löy-
dettäisiin lopultakin niitä keinoja laivapal-
veluksen ja vapaa-ajan tasapainottamiseksi.
Käynnissä olevan kehittämiskokeilun tuli
olla vain yksi osa isompaa kokonaisuutta,
ja ainakin Päälystöliitossa ajateltiin niin,
että kehittämiskokeilua ja erilaisia vapaa-
aikajärjestelyjä olisi voitu nyt laajentaa muille
aluksille.

Nyt näyttää kuitenkin siltä, että kokeilu ja
siitä saatavat tiedot ovat jäämässä tyngäk-
si ja yhdessä tehty pohjatyo on valumassa
hukkaan. Tähän mennessä kehittämisko-
keilun hyödyistä ja haitoista on osoitettu
eksaktia tietoa esimerkiksi raportin muo-
dossa varsin vähän, joten tämän tiedon
valossa palkansaajajärjestöissä voikin
olla haasteita hyväksyä ensi helmikuussa
joitain esityksiä laivapalveluksen palvelus-
suhteen ehtojen muutoksista. Sekin oli yl-
lättävää, kun Merivoimien esikunta kertoi

Kanta-asiakaskorttien käyttö virkamatkoilla

Valtiovarainministeriö julkaisi kesällä
ohjeen kanta-asiakasohjelmien hyödyntä-
misestä valtion virkamatkustamisessa.
Julkaisun taustalla lienevät Valtiontalouden
tarkastusviraston (VTV) entisen pääjohta-
jan rikosepäilyt, jotka nimenomaan liittyvät
muun muassa valtion virkamatkustamisesta
kanta-asiakasohjelman kautta kertyneiden
Finnairin lentopisteiden käyttämiseen
omiin tarkoituksiin. Keskustason ohjeita,
tai paremminkin suosituksia, on ollut ai-
emminkin, mutta nyt tässä uudessa täs-
mennetyssä ohjeessa on tuotu hyvin pon-
neikkaasti esiin huomioita, jotka jokaisen
virkamiehen on syytä huomioida omassa
toiminnassaan.

Virkamatkustuksen yhteydessä ei kos-
kaan tule käyttää matkustajan omaa kan-
ta-asiakas- tai etukorttia. Virkamatkoja var-
ten suositellaan hankittavaksi oma erillinen
kanta-asiakas- tai etukortti, jos kanta-asia-
kasohjelma sen sallii ja erityisesti silloin,
kun henkilö matkustaa paljon. Kanta-asia-
kasohjelmaan kannattaa liittyä, jos siitä
oletetaan olevan hyötyä virkamatkoilla.
Sen avulla voidaan saavuttaa kustannus-
säästöjä ja joustavoittavia palveluita, kuten
nopeutetut palvelut lentokentällä tai vaikka
parempi pysäköintimahdollisuus hotellin
yhteydessä.

Kanta-asiakasohjelmiin liittyvien etuuk-
sien käytön valvonnasta on todettu, että

virkamiehen on työnantajan pyynnöstä
esitettävä erillinen selvitys siitä, miten
virkamatkoista on kertynyt etuuksia tai
ns. pisteitä ja miten nämä on käytetty tai
jätetty käyttämättä virkamatkoilla. Selvitys-
velvollisuus ulottuu kaksi vuotta taaksepäin
laskettuna työnantajan esittämästä pyyn-
nöstä. Virasto voi väärinkäytöstilanteessa
ryhtyä takaisinperintään ja muihin oikeudel-
lisiin toimenpiteisiin, jos virkamies toimii
vastoin ohjeistusta ja hyödyntää virkamä-
tkoista saatuja etuuksia omiin henkilökohtai-
siin matkoihinsa tai hankkii näillä etuuksilla.
Verohallinto ohjeistaa veroseuraamuksista
silloin, jos virkamatkoista saatuja etuuksia
on hyödynnetty henkilökohtaisiin etuuksiin.

Kotona yöpymisestä ei makseta sotilaallisen harjoituksen korvauksia

pyrkivänsä tässä samalla ratkomaan työ-aikakokeilun kautta myös taistelualusten rekrytointihaasteita. Siellä ei siis keskitytä enää alkuperäisten tavoitteiden mukaisesti jaksamishaasteisiin. Kun kokeilu päättyi helmikuussa, niin silloin palataan ennen kokeilun alkamista voimassa olleisiin sopimusmääräyksiin ja soveltamisohjeisiin ja mm. kokeiluun kuuluvan valmiusvapaan soveltaminen päättyy, elleivät sitten osapuolet yksimielisesti muuta sovi. Poikkeuksellisesti käyttämättä jäänyt valmiusvapaa voidaan kuitenkin pitää vielä tämän päättymisajan jälkeen.

Meripalvelun epämuukavat työskentelyolosuhteet, työskentelyajat, vahtipalvelus ja sidonnaisuus vapaa-aikanakin muodostavat täysin omanlaatuisen palvelumuodon. Sopimusmääräyksiä on yritetty kehittää vuosikymmenien aikana useasti aiemminkin ja halua kehittämiseen olisi nytkin, ainakin Päälystölaitoksessa. Kun sopijaosapuolten välillä yhteinen agenda on taas kerran kateissa, niin kokeilun päättyttyä saattanee olla turvallisinta palata takaisin tuttuun ja vanhojen sopimusmääräysten soveltamiseen.

Sotilaallisessa harjoituksessa (SH) on kyseessä puolustusvoimien työaika-sopimuksen (PVTAS) muusta työajan laskennasta poikkeavasta erityispalvelumuodosta. Virkamiehelle, jolloin hänen palveluksensa harjoituksessa meno- ja paluumatkoineen on kestänyt vähintään 8 tuntia, lasketaan näistä 8 tuntia. Tähän aikaan luetaan kaikki kyseiseen sotilaalliseen harjoitukseen kuuluvat työtehtävät ja tällöin virkamiehelle maksetaan SH-harjoituskorvaus. Lisäksi virkamiehelle maksetaan matkustussäännön mukaisen kotimaan tai asianomaisen ulkomaan kokopäivärahan suuruinen harjoituspäiväraha. Nämä yhdessä ovat korvauksia ylimääräisistä kuluista ja haitoista, jotka aiheutuvat palveluksen suorittamisesta poikkeavissa olosuhteissa.

PVTAS:ssa on määritetty, että sotilaallinen harjoitus on tarkoitettu kestämään yhdenjaksoisesti vähintään 24 tuntia. Yksittäisellä virkamiehellä tätä erityistä 24 tunnin läsnäolovelvoitetta ei kuitenkaan ole. Harjoituskokoonpanoon kuuluva virkamies voidaan määrätä suorittamaan myös harjoitukseen tai harjoitusjoukkoon liittymättömiä tehtäviä, ja silloin hänen työaikansa lasketaan siten kuin kunkin virkamiehen osalta muussa työssä laskettaisiin. Sotilaallinen harjoitus keskeytyy tehtävän suoritusajaksi, eikä keskeytysaikaa laske ta sotilaalliseen harjoitukseen kuuluvaksi työksi. Huomioiden kultakin kalenterivuorokaudelta sotilaalliseen harjoitukseen

kuuluvaksi työksi laskettava 8 tuntia, jonka perusteella maksetaan SH-korvaus ja harjoituspäiväraha, saman kalenterivuorokauden aikana virkamiehelle voi kertyä jopa 16 tuntia muuta työaika-sopimuksen mukaista työaika. Tällaiset tilanteet ovat harvinaisia, mutta sopimuksen mukaan mahdollisia.

Sotilaallisen harjoituksen majoitusolosuhteille, eli miten majoitus harjoituksessa on järjestetty, ei ole asetettu mitään kriteerejä. Työnantaja vastaa majoitusjärjestelyistä ja niillä ei ole vaikutusta SH-korvausten maksuperusteisiin. Päälystölaiton ja Pääesikunnan välisessä paikallisneuvottelussa työnantaja täsmensi SH-korvauksen maksuperusteita vielä siten, että näitä korvauksia ei tule maksaa missään olosuhteissa virkamiehelle, joka sotaharjoitukseen osallistuessaan on voinut yöpyä kotonaan. Työtuomioistuimen vanhoista kanteista on nähtävissä, että sotilaallista harjoituskorvausta koskevan virkaehtosopimuskirjauksen alkuperäinen tarkoitus on ollut se, että SH-korvaus yhdessä harjoituspäivärahan kanssa perustuvat palvelukseen poikkeavissa olosuhteissa. Tällöin merkittävä osa harjoittelusta tapahtuu ympäri vuorokauden kestävässä ja mahdollisimman todenmukaisissa erityisolosuhteissa, kun harjaannutaan sodan ajan toimintaan.

Tämä tarkoittaa jatkossa sitä, että harjoituskokoonpanoon kuuluvien virkamiesten vapauttaminen harjoituksesta kotona yöpymistä varten, joko pyynnöstä tai työjohtollisesta määräyksestä, tulee rinnastaa harjoituksen keskeyttämiseen. Kotona yöpymisaikana kriteerit poikkeavista olosuhteista eivät täyty, eikä keskeytysaikana virkamiehellä ole lähtökohtaisesti harjoitukseen tai harjoituskokoonpanoon liittyviä tehtäviä. Virkamiehen, joka työskentelee sotilaallisessa harjoituksessa, mutta poistuu harjoituksesta vuorokausilepoa varten kotiinsa, työaika tulee laskea siten kuin muussakin virkatyössä ns. tunti tunnista-periaatteella laskettaisiin. Tältä ajalta virkamiehelle myös muodostuu puolustusvoimien työaika-sopimuksen lauantai- tai sunnuntaiyökorvaukseen taikka ilta-, yötyö- ja aattopäivänsä oikauttavaa työaika, mikäli perusteet täyttyvät.

Työtuomioistuimen päätös 2021-26

Teksti: Jukka Mäkinen Kuva: Simo Nummi

Työtuomioistuin on antanut 8.4.2021 päätöksen tapauksessa, jossa oli syntynyt Rajavartiolaitoksessa erimielisyys siitä, tuleeko virkamiehelle palauttaa viralta pidättämisen ajalta maksamatta jätetty palkkaus. Virkamiestä oli epäilty esitutkinnassa ja häntä syytettiin kahdesta eri teosta: törkeästä metsästysrikkomuksesta ja sen lisäksi metsästysrikkomuksesta. Rikosepäily johdosta hallintoyksikön päällikkö oli pidättänyt tekemällänsä päätöksellä virkamiehen virantoimituksesta valtion virkamieslain 40 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla toistaiseksi. Virantoimituksesta pidättämisen syynä oli epäily virkamiehen syylistymisestä törkeään metsästysrikkomukseen. Rajavartiolaitos pidatti puolet virkamiehen palkasta ajalta, jonka hän oli virantoimituksesta pidätetty. Käräjäoikeus hylkäsi antamallaan tuomiolla törkeää metsästysrikkomusta koskeneen syytteen näyttämättömänä. Virkamiehen katsottiin kuitenkin syylistyneen metsästysrikkomukseen ja tästä hänet tuomittiin sakkorangaistukseen. Kantaja oli vaatinut, että työtuomioistuin vahvistaa valtion yleisen virka- ja työehtosopimuksen 53

§:n oikeaksi tulkinnaksi, että virkamiehelle tulee maksaa häneltä virantoimituksen pidättämisen ajalta palkkauksesta pidätetty määrä sekä tuomitsee valtionvarainministeriön valtion virkaehtosopimuslain 19 §:n 1 momentin perusteella hyvityssakkoon. Lisäksi oli vaadittu kantajan oikeudenkäyntikulujen korvaamista tai toissijaisesti asianosaisten pitämään oikeudenkäyntikulunsa asiassa vahinkonaan.

Työtuomioistuin ratkaisi asian kantajan hyväksi

Valtiovarainministeriö oli tuonut esille työtuomioistuimessa mm. näkemyksen, jonka mukaan sama teko ei edellytä, että henkilö tuomitaan siitä rikoksesta, josta hän on ollut syytteessä, vaan valtion yleisen virka- ja työehtosopimuksen 53 §:ssä tarkoitettu sama teko on kyseessä, vaikka niin sanottu rikosnimike olisi muuttunut. Lisäksi valtionvarainministeriö on todennut, että teon rikosoikeudellisen arvioinnin muuttuminen asian käsittelyn aikana ei siten johda pidätetyn palkan palauttamiseen. Teon samuus arvioidaan tekoajankohdan ja teon kuvaukseen kuuluvien tosiseikkojen

perusteella, eikä asia ole ratkaistavissa pelkästään rikosnimikkeitä vertailemalla.

Työtuomioistuin on palkkauksen pidättämisen osalta todennut ratkaisussaan, että törkeä metsästysrikos on säädetty rangaistavaksi rikoslain 48a luvun 1 ja 1 a §:issä, kun taas metsästysrikkomus on rangaistava metsästyslain 74 §:n nojalla. Näiden tekojen tunnusmerkistökäsitteet ovat erilaiset ja toisistaan riippumattomat. Virkamiestä on esitutkinnassa epäilty ja käräjäoikeudessa syytetty kahdesta teosta, joilla on omat teonkuvauksensa. Työtuomioistuin on katsonut, että metsästysrikkomuksen teonkuvaus ei ole osaksikaan sisältynyt törkeää metsästysrikkomusta koskeneen syytteen teonkuvaukseen. Metsästysrikkomusta koskeneen syytteen hyväksyminen ei siten tarkoita, että törkeää metsästysrikkomusta koskeva syyte olisi siinä yhteydessä tullut osaksikaan hyväksytyksi. Työtuomioistuin on katsonut, että virkamies on tuomittu muusta teosta kuin siitä, jonka johdosta hänet oli pidätetty virantoimituksesta.

Hyvityssakkovaatimuksen osalta työtuomioistuin on todennut, että saatuaan tiedon käräjäoikeuden tuomiosta työnantaja on tullut tietoiseksi siitä, että virkamieheen kohdistettu syyte törkeästä metsästysrikoksesta oli hylätty. Kyseessä olevaa valtion yleisen virka- ja työehtosopimuksen 53 §:n 2 momentin määräystä on pidettävä sanamuodoltaan selkeänä, eikä määräyksen sanamuodon vastaiselle tulokinnalle ole tässä asiassa näytetty olleen perusteita. Työnantajan on siten perustellusti pitänyt tietää rikkovansa edellä mainittua määräystä jättäessään maksamatta virkamiehelle häneltä virantoimituksen pidättämisen ajalta palkkauksesta pidätetyn määrän. Näin ollen vastaaja on tuomittava maksamaan hyvityssakkoa kantajalle valtion yleisen virka- ja työehtosopimuksen 53 §:n määräyksen rikkomisesta. Lisäksi vastaaja veloitettiin maksamaan kantajan oikeudenkäyntikulut.

Virkamatkojen varallaolojen tarkastelua jatkettu

Päälystöliitto/JUKO on käynnistänyt Var-
tolentolaivueessa syntyneestä virkamat-

kan varallaoloa koskevasta erimielisyydestä valtion virkaehtosopimusasioiden 5 §:n mukaisen erimielisyyksenmenettelyn. Välitön neuvonpito on käyty 20.5. (erimielinen) ja paikallisneuvotteluja on käyty 14.–15.7. Heinäkuun neuvotteluissa sovittiin, että asiassa yritettäisiin vielä kerran päästä yhteisymmärrykseen kehittämisryhmässä. Paikallisneuvottelut on keskeytetty tarkastelujen ajaksi. Virkamatkojen varallaoloja on nyt tarkasteltu elokuun ja syyskuun kehittämisryhmissä. Asiassa on pyritty pääsemään yhteisymmärrykseen työnantajan ja järjestöjen välillä siitä, miten asiassa olisi järkevää edetä. Syyskuun kehittämisryhmässä keskusteltiin mahdollisuudesta siirtää koko virkamatkojen varallaolokokonaisuus ratkottavaksi seuraavissa virastoeräneuvotteluissa. Alustavien kannanottojen perusteella varsinkin järjestöt näkivät asian ratkomisen virastoeräneuvottelussa haasteellisenä. Asia jätettiin vielä kerran pöydälle, ja tähän palataan viimeistään marraskuun kehittämisryhmässä.

Päälystöliiton luottamusmiesryhmä on käsitellyt asiaa ylimääräisessä kokouk-

sessaan 21.9. Luottamusmiesryhmä on vienyt tämän kokonaisuuden linjattavaksi Päälystöliiton hallituksen kokoukseen, joka pidettiin 11.–12.10. Hallitus on todennut päätöksensä, että virkamatkojen varallaoloja ei oteta Päälystöliiton neuvottelutavoitteeksi seuraavalle virastoeräneuvottelukierrokselle. Perusteena on se, että hallituksen näkemyksen mukaan ei ole järkevää jäädä odottamaan tulevia virastoeräneuvotteluja, koska niiden ajankohdasta ei ole vielä minkäänlaista tietoa, ja tämä kyseinen tapaus ei siedä enää viivytystä. Näin ollen asian käsittelyä ei ole tarkoituksenmukaista jatkaa kehittämisryhmässä. Vaihtoehtoina tämän yksittäistapauksen osalta ovat näin ollen sopuun pääseminen tai erimielisyys paikallisneuvotteluissa. Jos neuvottelut päättyvät erimielisinä, Päälystöliiton hallitus päättää aikanaan siitä, viedäänkö tapaus työtuomioistuimen ratkaistavaksi.

*Kirjoittaja kävi aikoinaan
tutustumassa kuntotestauk-
seen suunniteltuun rataan
Kaartin jääkärirykmentissä
Santahaminassa. Tätä versiota
ei kuitenkaan koskaan otettu
palveluskäyttöön.*

Puolustusvoimien palkatun henkilökunnan vakuutus- turvan kehittäminen

Teksti ja kuva: Jaakko Levä

Otimme ilolla vastaan Pääesikunnan johtamassa työ- ja palvelusturvallisuuden keskustoimikunnan kokouksessa 21.9. tiedon siitä, miten työnantaja yhdessä Valtiokonttorin kanssa on vihdoin aloittanut Puolustusvoimien palkatun henkilökunnan tapaturman kaltaisten vammojen vakuutus- ja korvattavuuden kehittämisen. Olemme pitäneet tätä asiaa esillä tehokkaasti jo ainakin kolmen vuoden ajan. Olemme palanneet siihen aina, kun keskustoimikunnan käsittelyssä olleet asiat ovat vähänkin koskettaneet palkatun henkilökunnan vakuutusturvaa tai siihen liittyviä korvausasioita.

Valtiokonttorin tilastoinnin mukaan kuntoliikuntaan liittyviä vahinkoja on vuosien 2019–2020 aikana ollut joitain kymmeniä, ja niistä on korvattu noin 75 %. Tyypillinen korvaushakemuksen hylkäämisen syy on liittynyt kulumasairauksien oireilemiseen kuntoliikunnan aikana, esim. eri ruumiinosien kipeytymiseen, lihaksien revähtämiseen juoksun tai vauhdittoman pituushypyn aikana, rintalihaksen repeytymiseen tai olkapään sijoiltaan menemiseen kuntosalilla tehdyn harjoittelun aikana. Sen sijaan erilaisiin kamppailulajeihin ei ole kohdistunut korvaushakemusten hylkäämisiä.

Pääesikunta on selvittänyt yhdessä Valtiokonttorin kanssa puolustusvoimien henkilökunnan kuntoliikuntaan liittyvää lisäturvan tarvetta ja mahdollisia vaihtoehtoja, joilla nykyistä tilannetta saataisiin parannettua. Valtiokonttori teki Pääesikunnan pyynnöstä selvityksen puolustusvoimien henkilöstön tapaturmaturvan laajentamismahdollisuuksista vahinkotapauksiin. Tällaisissa tapauksissa puolustusvoimat pitää korvattavuutta henkilöstönsä kunnan ja ammattitaidon ylläpitovelvoitteen mukaisesti perusteltuna, mutta korvausten maksaminen ei tule kyseeseen työtapa- turma- ja ammattitautilain (459/2015) mukaisesti. Tällä hetkellä ei korvata sellaisia kuntoliikunnassa tapahtuneita lihaksen

kipeytymisiä, revähdyksiä tai repeytymiä, jotka eivät täytä tapaturmalle asetettuja tunnusmerkkejä. Suurin syy siihen lienee se, että niitä ei voi pitää laissa mainittuina työtehtäviin kuuluvina liikkeinä.

Mikä on sitten ollut työnantajan tarkoitus? Työnantajan tavoitteena on ollut turvata virkamiehen kannalta nopea hoitoon pääsy ja riipeä töihin paluu riippumatta siitä, mahdollistaako työtapa- turma- ja ammattitautilaki niiden korvaamisen siinä tapauksessa, kun korvausedellytykset eivät täyty. Tavoite on siis se, että korvattavaksi katsottaisiin myös kuntoliikunnassa, voimankäyttökoulutuksessa tai vastaavassa toiminnassa ilmennyt tai sattunut tuki- ja liikuntaelinten vamma tai sairaus ja näin laajennettaisiin puolustusvoimien henkilöstön vakuutusturvaa. Voidaan todeta, että Valtiokonttori onkin ollut todella aktiivinen selvitystyössään ja hahmotellut erilaisia olemassa olevia ja mahdollisia vaihtoehtoja vakuutusturvan laajentamisen toteuttamiseksi.

Selvityksen perusteella Valtiokonttorin mielestä sopimukseen perustuva lisäturva olisi varteenotettavin vaihtoehto. Tähän liittyy lisäturvasta säätäminen lailla, ja mikäli lisäturva katsottaisiin tarkoituksenmukaiseksi, tulisi siitä säätä erillinen laki. Puolustusvoimissa on olemassa työterveyshuollolla palvelusopimus, mikä kattaa jo nykyisellään sattuneiden vahinkojen tutkimisesta aiheutuneita kuluja, mutta ei itse vaadittavasta hoidosta aiheutuneita kuluja. Tähän sopimukseen tulisi siis tehdä laajennus, jolla työnantajan nykyistä turvaa ja työterveyshuoltopalvelusopimusta laajennettaisiin koskemaan myös kuntoliikunnassa ja voimankäyttökoulutuksessa sattuneiden vahinkotapausten hoitoa. Jäämme siis suurella mielenkiinnolla seuraamaan liiton toimistolla sekä tulevaisu- ja palveluturvallisuustoimikunnan kokouksissa, mihin tämä asia etenee ja miten nopeasti. ”Toivossa on hyvää elää...”.

Henkilöstöala – pakollinen paha

Teksti: Ilmavoimien alueellinen pääluottamusmies, kapteeni Santtu Kytöjoki

Kuva: Santtu Kytöjoen kotiarkistot

Meidän opistoupseereiden vähen-
tyessä ja kun seuraajia ei enää
joukostamme ole, tehtävät siirty-
vät muille henkilöstöryhmille. Yksi siirty-
vistä aloista on henkilöstöala. Ala, joka ei
välttämättä yksilölle näy kuin "pakollisena
pahana" ja harvoin positiivisessa valossa.
Henkilöstöalan vetovoima koetaan usein
vähemmän houkuttelevana, siellä eivät
kuulat lennä eikä kannot räjähtelee. Henki-
löstöalan osaajille usein yhteistä on pitkäai-
kainen kokemus alan tehtävistä, onhan val-
taosa tehtävänhoitajista opistoupseereita.

Me päällystöliittolaiset henkilöstön edus-
tajat asioimme säännöllisesti henkilöstö-
asioiden hoitajien kanssa. Usein keskus-
tellaan muistakin asioista kuin pelkästään
edunvalvonnasta. Olen ollut huolissani
osaavan ja sitoutuneen henkilöstön saata-
vuudesta sekä jatkuvuudesta toimialalle.
Henkilöstöalan koulutukseen panostami-
nenkin on ehkä ollut alamaissa opistoup-
seereiden jatkokurssien loputtua. Tuntuu,
että suutarin lapsilla ei ole joka paikkaan
sopivia kenkiä. Tarkoitin tällä esimerkiksi
sitä, että tehtävä- ja seuraajasuunnittelu

tarjoaa työkalun, mutta sen täysimääräi-
nen hyödyntäminen ei toteudu. Suunnitel-
makaan ei tietysti takaa osaavaa ja sitoutu-
nutta tehtävänhoitajaa. Tehtävään voidaan
kyllä määrätä, mutta ilman työntekijän
tahtoa henkilöstön asioiden hoitaminen ei
onnistu. Alalle rekrytoinnissakin olisi työn-
antajalla parannettavaa. Onneksi henki-
löstöalalla on jo esimerkiksi todella osaavia
aliupseereita, mikä tarjoaa tärkeää pysy-
vyyttä, mutta lisää halukkaita kaivataan.

Henkilöstöalalla asian valmistelijalla on
usein suuri merkitys. Asioiden hoito ei voi
perustua vain omaan mielipiteeseen tai
tunteeseen vaan usein lakeihin, normeihin
ja ohjeisiin, joiden tunteminen on avainase-
massa. Toimessa tehdyt virheet saattavat
olla yksilölle kohtalokkaita eikä "uunomai-
nen komento takaisin" ole aina mahdolla-
ista. Näitä ei kuitenkaan saa pelätä, vaan
esityksiä ja päätöksiä pitää pystyä teke-
mään, niitä ikäviäkin. Henkilöstöalan rooli
joukko-osastoissa on muuttunut tai ainakin
laajentunut vuosikymmenten saatossa,
tehtävien lisääntyä ja monimutkaistut-
tua. Joukko-osastoissa henkilöstöalalla
olleita saattaa siirtyä toisiin tehtäviin jatku-
van kiireen ja psyykkisen paineen johdos-
ta. Tämä taas lisää kuormittavuutta muille
toimijoille. Usein myös soveltamisohjeita
joutuu hakemaan ylemmältä johtoportaal-
ta, koska ratkaisuvallta ja soveltamisoikeus
on viety paikallistasolta pois. Tämä lisää
entisestään kuormittavuutta linjaorganisa-
tion kaikilla tasoilla. Me "rivimiehet ja
-naiset" emme aina välttämättä edes tun-
nista, millaisten asioiden kanssa kyseiset
virkamiehet joutuvat tekemisiin tai millaista
henkilökohtaista painetta tehtävissä esiin-
tyy.

Kuten klisee kuuluu, "henkilöstö - suurin
voimavaramme", ei välttämättä näy henki-
löstöalalla suurina resursseina tai kiitoksi-
na juhlapuheissa. Kyseessä on kuitenkin
toimiala, joka vaikuttaa jokaiseen meistä
koko virkauramme ajan ja jopa sen jälkeen-
kin. On kaikkien meidän etu, että henki-
löstön asioita hoitamaan saadaan halukkaita
ja kyvykkäitä yksilöitä myös jatkossa. Vaik-
ka opistoupseerit ovat töissä vielä seura-
valle vuosikymmenelle ja henkilöstöalalla-
kin varmasti lähes loppuun saakka niin, nyt
jos koskaan opistoupseeriston osaamisen
siirtäminen alkaa olla paikallaan!

Kuva: Joel Rautio

Edustajakokousaineisto 2021

Liiton sääntöjen mukaan kokouskutsu aineistoinen on toimitettava sähköpostitse tai postitse viimeistään 14 päivää ennen kokousta. Sähköinen edustajakokousaineisto on lähetetty sähköpostilla liiton jäsenyhdistyksille. Samainen kokousaineisto on luettavissa liiton kotisivujen jäsenosiossa välilehdellä EDUSTAJAKOKOUS 2021. Siirtyminen sähköiseen kokousaineistoon helpottaa ja nopeuttaa oleellisesti aineiston toimittamista yhdistyksille. Muistutuksena vielä kerran, että varsinaisella edustajakokousedustajalla tulee olla liiton sääntöjen mukaisesti yhdistyksen antama valtakirja mukanaan kokoukseen ilmoittautuessaan. Valtakirja pyydetään lähettämään etukäteen osoitteeseen toimisto@paallystoliitto.fi ja tiedoksi mika.avelin@paallystoliitto.fi. Valtakirjan pohja löytyy yhdistyksille lähetetystä aineistosta. Edustajakokous järjestetään Helsingissä hotelli Radisson Blu Royalissa 9.–10.11.

Jäätkö eläkkeelle vuodenvaihteessa? Muista tehdä asiasta ilmoitus liittoon!

Vuodenvaihte on ollut suosituin ajankohta eläkkeelle siirtymiselle. Jos olet jäämässä reserviin, niin sinulla on monta tärkeää asiaa hoidettavana ennen eläkkeelle siirtymistäsi. Tärkein asia liiton kannalta on muistaa tehdä liitolle jäsenen ero-/muutosilmoitus. Kyseisellä ilmoituksella ilmoitat eroamisesi liitosta ja työttömyyskassasta. Samalla ilmoituksella voit halutesasi siirtyä liiton Evp-yhdistyksen jäseneksi, jolloin säilytät suurimman osan jäseneduistasi. Huomioithan, että liiton ottamat vakuutukset lakkaavat jäsenyytesi päättyessä. Sinun

kannattaa siis varmistaa oman vakuutus-
turvasi kattavuus ennen eron voimaantumista. Paikallisyhdistyksen jäsenyyttä ja edut määräytyvät yhdistysten sääntöjen ja päätösten mukaisesti.

Ero-/muutosilmoituksen pohja on sähköinen ja saat sen oman jäsenyhdistyksesi jäsenihteeriltä. Mikäli ilmoituspohjan saamisessa on ongelmia, niin ota yhteyttä liiton toimistoon. Liitolle on erittäin tärkeää, että jokainen vuodenvaihteessa eläkkeelle siirtyvä hoitaa tämän velvollisuuden hyvissä ajoin. Syynä tähän on se, että liitto ilmoittaa vuodenvaihteen jäsenmäärän keskusjärjestölle ja vakuutusyhtiöille. Liiton ilmoituksen perusteella liitto maksaa koko seuraavan vuoden jäsen- ja vakuutusmaksut.

Lomakohteiden varausten peruuttaminen

Yleisen terveystilanteen kehittyessä parempaan suuntaan liiton hallitus teki kokouksessaan päätöksen siirtä 1.11. alkaen normaaliin varausten peruuttamiseen lomakohteiden osalta. Peruminen tulee tehdä heti, kun se on tiedossa, jotta lomakohte voidaan jakaa toiselle hakijalle. Liitto perii erillisen peruutusmaksun, jos varauksen peruu alle 14 vuorokautta ennen vuokra-ajan alkua. Jos peruutus johtuu sairaustapauksesta tai muusta matkavakuutuksen piiriin kuuluvasta syystä, voi vuokraaja hakea korvausta maksetusta lomakohteen vuokrasta vakuutusyhtiöltä. Palveluksessa oleville jäsenille (ei evp) liitto on ottanut liittovakuutuksen, joka pitää sisällään matkustaja- ja matkatavaravakuutuksen. Jäsenvakuutuksista löytyy infoa liiton jäsenisivuilta.

Päällystöliiton karkivaunun miehistö:
vasemmalta vara-ampuja Jaakko Levä, ampuja Marko Jalkanen, vaunun johtaja Jyrki Lukkarinen, ajajan apulainen Anja Mustajoki ja ajaja Mika Avelin. Kuvasta puuttuu ajajan toinen apulainen Sanna Karell.

Ajankohtaista toimistolta

Liiton toimiston väki teki 7.–8.10. johdollani vierailun entiseen pitkäaikaiseen työpaikkaani Panssariprikaatiin ja kotipaikkaani Hämeenlinnaan. Käynti huipentui Leopard 2A6 -taistelupanssarivaunulla ajamiseen, mikä varmasti jää lähtemättömästi kaikkien vierailijoiden mieliin. Haluan omasta ja toimiston väen puolesta kiittää kaikkia kyseisen vierailun järjestelyihin osallistuneita henkilöitä. Erityiskiitokset kuuluvat vierailun prikaatiin mahdollistaneelle esikuntapäällikö **Janne Hakaniemelle** ja päävastuun vierailusta kantaneelle johdon tukisektorin johtajalle **Kimmo Kopralle**.

Liiton toimiston henkilökunnalla on koulutuspäivä 3.11., jolloin toimisto on koko päivän kiinni. Kiireellisissä asioissa voit ottaa yhteyttä järjestöpäällikköön.

LAKIASIAINNEUVONTA

Asianajotoimisto Lindell
(02) 251 1004
toimisto@asianajotoimistolindell.fi
Ota yhteys liiton toimistoon ennen oikeusavun pyytämistä.

Soittokunnissa hyödynnetään opistoupseerien kokemusta

Teksti: Juha Susi Kuvat: Puolustusvoimat

Kapteeni Marko Saikko, Rakuunasoittokunta

Sotilassoittokunnissa palvelee pitkän kokemuksen omaavia opistoupseereita. Monen ura on alkanut jo 15–16-vuotiaana soitto-opilaana, jolloin palvelusta Puolustusvoimissa saattaa kertyä 40 vuoden ajalta. Päälystöllehti kysyi, miten kokemusta ja osaamista hyödynnetään sekä mikä kahvipöydissä oikein puhuttaa.

Kuusi soittokuntaa eroaa toisistaan kokoonpanon, soittoalueiden koon ja niissä palvelevien opistoupseerien määrän mukaan, joten mikä yhdessä on mahdollista, ei välttämättä toimi toisessa joukossa. Ylempiä tehtäviä on hyvin vähän suhteessa työntekijöiden määrään, joten nousujohteista urakehitystä soittokunnan sisällä jokaiselle on erittäin vaikea luoda.

- Niin soitattajan kuin muissakin soittokunnan tehtävissä korostuu vahvasti musiikkiin liittyvä erityisosaaminen, joten sen ylläpitäminen ja kehittäminen vaativat jatkuvaa itsensä kouluttamista ja kehittämistä. Ilma-voimien soittokunnan apulaiskapellimestari, yliluutnantti **Mikko Tourunen** kuvaa tehtäväkenttää.

Tourunen näkee, että heillä kokemusta hyödynnetään mahdollisuuksien mukaisesti.

- Tässä onkin esimiehille pohdittavaa, kuinka hyödynnetään vankka kokemus ja

osaaminen, vaikka haastavampia tehtäviä ei ole kaikille tarjolla. Osaltaan riippuu myös opistoupseereiden aktiivisuudesta ja innokkuudesta jakaa kokemustaan ja sitä paljon puhuttua hiljaista tietoa nuoremmille työntekijöille.

Myös Rakuunasoittokunnan vanhin apulaiskapellimestari, kapteeni **Marko Saikko** näkee asian samoin. Soittokunnan kaikki opistoupseerit palvelevat vaativimmissa tehtävissä, mitä sotilasmusiikki voi tarjota. Tehtäviin lukeutuvat apulaiskapellimestarien, konserttimestarin ja työpaikkaohjaajan tehtävät. Soittokunnan arkihallinto ja vuosisuunnitelma pyörivätkin erittäin vahvasti opistoupseereiden kautta.

- Rakuunasoittokunnan johto tunnustaa ja arvostaa opistoupseerien ammattitaidon ja kokemuksen. Perehdyttämistä tapahtuu työn ohessa jatkuvasti, ja meiltä kysellään koko ajan toimintatapoja - tavallaan kisällimeininkiä. Opistoupseeri on toiminut myös sijaisena Rakuunasoittokunnan varapäällikön tehtävässä.

Myös Lapin sotilassoittokunnassa osaaminen ulosmitataan. Apulaiskapellimestari, kapteeni **Henri Haahdin** mukaan tehtävät ovat soittokunnan haastavimpia tehtäviä. Hän korostaa erityisesti työpaikkaohjaajan roolia osaamisen siirtämisessä eteenpäin.

- Työpaikkaohjaaja suunnittelee ja hoitaa

perehdytyksen uusille työntekijöille henkilöstöryhmästä riippumatta. Tehtävässä suunnitellaan ja ohjataan koko henkilöstön koulutusta, mukaan lukien aliupseerien virkaurakurssit yhdessä prikaatin koulutusalan kanssa.

Kaartin soittokunnan apulaiskapellimestari, kapteeni **Jouko Auramo** ei tee poikkeusta.

- Opistoupseereiden rooli näyttää hyvältä tällä hetkellä. Opistoupseerit ovat päässeet hakemiinsa tehtäviin ja kokemusta on hyödynnetty myös perehdyttäjän ominaisuudessa. Lisäksi meidän työpaikkaohjaajanamme toimii tällä hetkellä opistoupseeri, ja hänen suunnitelmansa mukaan perehdytetään eri henkilöstöryhmiä, aliupseereista erikoisupseereihin.

Varusmiessoittokunta poikkeaa toimintaltaan muista soittokunnista. Kyseessä on koulutusorganisaatio, joka antaa sotilasmusiikkialan erikoiskoulutusta henkilökunnalle, varusmiehille ja reserviläisille. Apulaiskapellimestari, kapteeni **Henry Perälä** rooli opettajana ja perehdyttäjänä onkin kasvanut vuosi vuodelta.

- Iso osa työstäni koostuu kouluttamisesta sekä nuorempien omassa yksikössä työskentelevien että koko sotilasmusiikkialan henkilöstön parissa. Ensi vuonna alkaa palkatun henkilöstön marssikapellimestari-

koulutus, jossa toimin yhtenä opettajista.

Kapteeni Auramo toimii myös päällystöliittolaisten sotilassoittajien valtakunnallisena erityisalojen luottamusmiehenä. Hänen näkemyksensä mukaan keskitetyllä tehtävä- ja seuraajasuunnittelulla ei ole merkittävää roolia.

- Käsittääkseni OUKES on melko huonosti tunnettu termi soittokunnissa, ja soittajien tehtäviä ei siellä juurikaan ole ollut muutamia yksittäisiä tehtäviä lukuun ottamatta.

Tourunen näkeekin tässä vaaran paikan. Muiden henkilöstöryhmien määrän lisääntyessä ja heidän urapolkujen suunnittelun myötä paineet henkilöstöryhmämuutoksille lisääntyvät tietenkin koko ajan.

- Koska näitä ylempiä tehtäviä (OTV 7) on vähän, houkuttelee se harkitsemaan ja hakemaan vaativampia tehtäviä myös muilta toimialoilta.

Laivaston soittokunnan vanhin apulaiskapellimestari, kapteeniluutnantti **Vesa Huh-tasalo** näkee OUKES:n merkityksen heille olemattomana.

- Meitä on soittokunnassa enää kaksi opistoupseeria, ja kummatkin palvelemme omalta osaltamme tappitehtävissä.

Hän kertoo kuitenkin tutustuneensa kyseiseen suunnitelmaan.

- Soittokuntien tehtäviä ei juuri siellä näkynyt. Huomasin kuitenkin Parkanon varikon päällikkötehtävän olevan listalla. Tämä kiinnitti huomioni, koska olen kotoisin naapurikunnasta.

Rekrytointi ja palkat puhuttavat

Haastatellut tuovat esiin huolensa soittokuntien suorituskyvystä tulevaisuudessa.

- Meillä Rakuunasoittokunnassa on haasteita rekrytoida tiettyihin soittimiin ammattitaitoisia soittajia, ja sen lisäksi, onko meillä kapellimestareita eli soittokunnan johtajia noin viiden vuoden päästä, Saikko miettii tulevaa.

Saman haasteen on tunnistanut myös Haahti.

- Hakijoita soittokuntiin on joissain soittoryhmissä todella olematon määrä. Tosin meillä on Lapissa pitkästä aikaa positiivinen tilanne. Tulijoita on enemmän kuin avoimia virkoja.

Auramo valtakunnallisena edunvalvojana näkee ja kuulee, mikä kentällä hiertää. Hänen mukaansa keskustelua on aina riittänyt muun muassa palkoista ja vuosituloista.

- Aika vähän on tullut omiin korviin asioita, jotka hiertäisivät. Palkat näyttäisivät jäävän soittokunnissa melko paljon keskiarvojen alle valtakunnan tasalla jo puolustusvoimien sisälläkin, kun eri henkilöstöryhmien ja alojen palkkatietoja lehdistön toimesta julkaistaan.

Yliluutnantti
Mikko Tourunen,
Ilmavoimien
soittokunta

Kapteeni
Henri Haahti,
Lapin sotilas-
soittokunta

Kapteeni
Jouko Auramo,
Kaartin
soittokunta

Kapteeni Henry Perälä,
Puolustusvoimien varusmiessoittokunta

Rahaan liittyy myös keskustelut tekijänoikeuskorvauksista. Viimeisin neuvottelukierros toi korvauksiin pitkään kaivatun tasokorotuksen, joka otettiin soittajien keskuudessa ilolla vastaan. Toiveissa on kuitenkin maksuperusteiden edelleen kehittäminen.

- Jos vertaa kunnallisiin orkestereihin, niin heillä tekijänoikeuskorvaus on prosenttipohjainen, kun meillä se on vastaavasti kiinteä euromääräinen, Haahti avaa eroja.

Auramo perustelee korvausten korotuspaineita viime vuosien muutoksilla esiintymisissä.

- Konserttien suoratoistaminen on lisääntynyt huomattavasti. Samoin taltiointien lisääntyminen sekä kuva- että äänitallenteiden osalta olisi mielestäni vaatinut tähän korvaukseen paljon suurempaa korotusta.

Soittotoiminta-alueisiin toivotaan muutoksia

Kullekin soittokunnalle on määritetty omat soittotoiminta-alueet, jotka poikkeavat huomattavasti toisistaan. Varusmiessoittokunnalla on suurin soittoalue, joka kattaa koko Suomen. Vastaavasti Kaartin soittokunnalla se on Uudenmaan lisäksi osia Hämeestä. Huomattava osa soitto-kuntien ajasta kuluukin matkustettaessa. Soittotoiminta-alueiden koko ja matkustussäännöt ovat aihe, joka herättää välillä kiivastakin keskustelua.

- Pääasiallisin kokoonpanomme on Ilma-voimien big band. Vuosittain olemme käskettyinä Puolustusvoimien kesäkiertueelle ympäri Suomea. Vaadittu valtakunnallinen näkyvyys yhdistettynä nykyisiin soittotoiminta-alueisiin ja niihin liittyviin ohjeistuksiin ja määräyksiin aiheuttaa välillä järjettömi-

täkin tuntuja tilanteita työajan laskennassa, Tourunen avaa nykyistä tilannetta.

Työaikasopimuksen kirjausten mukaisesti omalla soittotoiminta-alueella matkustettaessa matka-aika luetaan työajaksi, kun vastaavasti soittotoiminta-alueen ulkopuolella matkustaminen luetaan työajanlisäykseksi.

Auramon mukaan eri tilaisuudet ja konsertit oman soittotoiminta-alueen ulkopuolella ovat lisääntyneet viime vuosina. Hän näkee tarpeen aluejaon uudistamiselle.

- Kun Kaartin soittokuntaa käsketään esiintymään oman soittotoiminta-alueen ulkopuolelle työnantajansa toimesta, osoitetaan jo käytännössä tämän järjestelmän epäkohdat.

Kun soittoalueet ovat laajoja, tulee bussissa istumista paljon. Laivaston soittokunta on parhaimmillaan hankkimassa uutta bussikalustoa. Huhtasalo toivoo, ettei hankinnassa mennä metsään.

- Spekseistä on väännetty kättä kovastikin. Lastiruuman tulee mahdollistaa soittokunnan tarvitsema kalusto. Matkustuskavuus bussissa istumisessa tuntien ajan on otettava myös huomioon.

Kahvipöydissä tutut aiheet

Perälä haluaa nostaa esiin käydyistä keskusteluista jaksamisen. Monet otteet lisäävät kuormaa, joten henkilökun-

taa toivotaan lisää myös soittokuntiin.

- Kun jokainen työntekijä on asiantuntija omalla tontillaan soittotoiminnassa, tulee meidän vielä antaa taistelukoulutuksen lisäksi sotilasmusiikin erikoiskoulutusta ja johtajakoulutusta.

Huhtasalo nostaa esiin saman ongelman, uudet tehtävät ja lisähenkilöstön tarpeen. Some ja konserttien striimaukset ovat lisääntyneet huomattavasti.

- Olemme saavuttaneet paljon uutta yleisöä, ja aiomme jatkaa julkaisuja ja striimausta myös tulevaisuudessa.

Laivaston soittokunnassa palvelee intendentti pilottikokeilussa. Hänen tehtäviinsä kuuluvat muun muassa lipunmyynti, solistisopimukset ja salivuokraukset. Huhtasaloon mukaan kyseinen tehtävä keventää soittavan henkilöstön työtaakkaa.

- Toivomme tehtävästä pysyvää meille ja muihin soittokuntiin.

Lappeenrannassa Saikon mukaan keskusteluissa on hämmästeltä myös ylennysperusteita.

- Pitkän kokemuksen omaavien OT-V6B-luokan opistoupseerien ylennykset aiheuttavat ajoittain keskustelua myös soittokunnissa.

Talven 2022 liiton
**LOMAKOYTEIDEN
HAKU** on käynnissä.
Haku koskee
aikaväliä 1.1.-30.4.2022.
Haku päättyy 31.10.

Kuva: Juha Saari

NOA ajaa pohjoismaisten ammattisotilaiden etuja

Teksti: Matti Vihurila Kuva: Martin Sachs

Ruotsin puolustusministeri Peter Hultqvist (vas.) ja Ruotsin upseeriliiton puheenjohtaja Lars Fresker.

Pohjoismaisten Upseerijärjestöjen yhteenliittymän NOA:n (Nordic Officers Association) syyskokous pidettiin Ruotsissa syys-lokakuun vaihteessa. NOA:n muodostavat kuusi ammattisotilaita edustavaa liittoa neljästä eri pohjoismaasta, edustaen yhteenlaskettuna yli 30 000 jäsentä. Suomesta jäsenenä ovat Päälystöliitto ja Upseeriliitto. Päälystöliittoa kokouksessa edustivat puheenjohtaja **Jyrki Lukkarinen** ja hallituksen jäsen **Marko Nieminen**.

NOA tarjoaa pohjoismaisille liitoille foorumin vaihtaa tietoa asevoimien ja rajavartiolaitosten ajankohtaisista asioista sekä mahdollisuuden keskustella ja vertailla mm. palvelussuhteiden ehtoja ja niiden kehitystarpeita.

- Suomella ja muilla pohjoismailla on paljon yhteisiä intressejä mm. puolustusyhteistyön ja sotilaallisen kriisinhallinnan osalta. Esimerkiksi sotilaiden työaikalakihankkeen kohdalla saimme Ruotsista ja Norjasta hyviä verrokkeja siitä, miten sotaharjoituksen rasitus ja niistä palautuminen voitaisiin kompensoida. Ruotsissa yhdestä sh-päivästä saa kahdeksan tuntia vapaata ja Norjassa kaksi tuntia, Jyrki Lukkarinen kertoo yhteistyön tarpeellisuudesta.

Ruotsin puolustusministeri **Peter Hultqvist** tarjosi osallistujille ajankohtaiskatsauksen Ruotsin tilanteesta ja totesi esityksessään, että Suomi on edelleen heidän läheisin yhteistyökumppaninsa puolustuksen saralla. Ruotsi on myös lisäämässä aiemmin alas ajamaansa asevelvollisten koulutusta. Nykyinen, noin 5 500 asevelvollisen määrä on tarkoitus nostaa tulevaisuudessa 8 000:een, mikä tarkoittaa

viiden rykmentin ylösajoa tai uusien perustamista ja niiden myötä toimintojen uudelleenkäynnistämistä.

- Tähän peilaten on paikallaan kiittää suomalaisia poliittisia päättäjiä heidän kaukonäköisyydestään ja tahdostaan säilyttää yleinen asevelvollisuus – se on Suomen vahvuus, mistä kannattaa pitää kiinni, Lukkarinen korostaa.

Suomessa sotilailla on selkeät eläkesäännökset

Työryhmissä pohdittiin tällä kertaa upseerien ulosvirtaus- ja rekrytointihaasteita, sotilaiden työaikakysymyksiä sekä eläkeasioita. Päälystöliiton Marko Nieminen osallistui eläkkeitä pohtivan työryhmän työskentelyyn yhdessä ruotsalaisen ja norjalaisen kollegansa kanssa. Kaikilla kolmella oli yhteneväiset havainnot eläkekysymyksen ajankohtaisista kipupisteistä.

- Pidentynyt elinajanodote tarkoittaa pidempää työuraa ja pieneneviä eläkkeitä myös sotilailla. Samalla liittojen nuoremalla jäsenistöllä on vähäinen tietoisuus ja tieto omasta eläköitymisajankohdastaan sekä eläkkeensä määräytymisperusteista ja määrästä. Lisäksi poliittiset päättäjät eivät edelleenkään sisäistä ammattisotilaiden alemmaa eläkeikää ja sen tarkoitusta eli toimintakykyisen reservin ylläpitoa. Tämä asia ei ole sosiaali- tai eläkepoliittinen päätös vaan puolustuspoliittinen ratkaisu, Marko Nieminen painottaa.

Niemisen mukaan sotilaiden eläkesäännökset pohjoismaissa ovat Suomea lukuun ottamatta aavistuksen monimutkaisia ja osin sekavat.

- Ruotsin ja Norjan edustajat eivät itsekään

olleet täysin selvillä omien järjestelmiensä tulevaisuudesta. Meillä Suomessa sotilaseläkejärjestelmä on yksinkertainen ja selkeä.

Norjassa eläkeikä on 57–60 vuotta ja eläkkeen taso 66 %, mikä tosin 67-vuotiaana putoaa 55 %:iin. Ruotsissa sotilaiden eläkeikä on nyt 61 vuotta, mutta siellä voi palvella pidempäänkin. Taso 61–65-vuotiailla on 70 %. Nuorempien, 1988 ja sen jälkeen aloittaneiden sotilaiden osalta eläkemääräykset ovat vielä avoimia. Arviona on, että 20 vuoden päästä Ruotsissa eläkkeelle lähdetään 71-vuotiaina.

Yhteinen pohjoismainen kysely työn alla

Upseeriliiton pääluottamusmies **Tero Pynnönen** edusti suomalaisia ammattisotilaita työryhmässä, jonka aiheena oli työaikalaki. Käytännössä tarkoituksena oli kuitenkin valmistella yhteistä kyselyä palvelussuhteen ehdoista.

- Jatkossa työ etenee niin, että pyrimme NOA:n puitteissa laatimaan yhteisen kyselyn, jossa työssä jaksamisen ohella kartoitettaisiin myös muita osa-alueita. Haasteina tässä ovat eri asevoimien erityispiirteet ja niiden myötä kyselyllä selvitettävät näkemykset jäsenistöltä. Jossakin uhkana on henkilöstön ulosvirtaus siviilimarkkinoille, ja meillä taas intressi on työaikalain kautta kehittää mm. erityispalvelumuotojen (sotaharjoitus ja meripalvelu) ehtoja.

Pynnösen mielestä NOA-yhteistyö on hyödyllistä niin Upseeri- kuin Päälystöliitollekin. Pohjoismainen vertailu paljastaa sen, mikä meillä on hyvin, mutta myös kipupisteet, joihin pitää saada hoitoa.

- Yhteistyö ylipäätään on hyödyllistä. Toisaalta mm. evp-reservin merkitys näyttää unohtuvan, kun ammattisotilaiden eläkeikä on noussut muissa pohjoismaissa niin korkeaksi. Norjalaiset taisivat ottaa asian esille ja nostivat keskusteluun näkemyksen siitä, että poikkeusolojen näkökulmasta heillä olisi tarvetta evp-reserville. Meillä evp-reservin osaaminen on käytettävissä nykyisin noin 6–7 vuotta reserviin siirtymisen jälkeen. Tilanne heikkenee kuitenkin koko ajan, koska evp-reservin käyttöaika lyhenee eläköitymisiän nousun myötä ja kaventuu nykyisillä eläkesäännöllä lopulta kolmeen vuoteen, Pynnönen toteaa.

Korona-arkea kentällä

Teksti: Matti Vihurila Kuva: Puolustusvoimat

Puolustusvoimat valmiusorganisaationa otti hienosti huomioon koronapandemian muodostaman uhan omaan toimintaansa ja kykeni muokkaamaan sen toisenlaiseen kuosiin. Lyhimmillään yhden viikonlopun aikana suurten joukko-osastojen arkirytmi käännettiin uuteen asentoon ja ryhdyttiin toimenpiteisiin, joilla koronan leviäminen varuskunnissa kyettiin estämään ja samalla jatkamaan varusmieskoulutusta mahdollisimman täysipainoisesti. Tässä puolustusvoimat lunasti ne odotukset, joita suomalainen yhteiskunta on sille asettanut. Lehdistä olemme saaneet lukea, mitä kaikkea tämä muutos on tarkoittanut asevelvollisuuttaan suorittavien varusmiesten kannalta ja millaisia epäkohtia on tullut vastaan – hyvä että niihin puututaan. Oman osansa tästä poikkeus-tilasta ovat saaneet myös ne ammattisotilaat, jotka kentällä, ”ruohonjuuritasolla”, johtavat ja kouluttavat varusmiehiä tuleviin sodan ajan tehtäviinsä koronapandemias- ta huolimatta. Heille korona on merkinnyt usein yllättäviäkin muutoksia työaikoihin niin päivä- kuin viikkotasolla. Annetaan nyt puheenvuoro **Mikko Anttoselle**, ”komppanian äidille”, jolla on runsaan yhdeksän vuoden kokemus nykyisessä tehtävässään.

- Ensimmäisenä korona-ajan poikkeusjärjestelyt näkyivät siten, että varusmiesten ruokailut varuskuntaravintolassa

lopetettiin ja siirryttiin maastoruokailuun. Maastoruoka tuli jatkossa tilata joukkue- tai koulutusryhmäkokonaisuuksina, mikä tarkoitti sitä, että ne oli tilattava useamassa erässä, Karjalan tykistörykmentin 1. Kenttätykistöpatterin vääpeli, yliluutnantti Mikko Anttonen Karjalan prikaatista Vekaranjärveltä kertoo.

Majoittumisten osalta vääpelin piti huolehtia siitä, etteivät eri koulutusryhmät asuneet samassa tuvassa. Maskien käyttö oli uutta, ja sitä piti ohjeistaa ja valvoa tarkalla silmällä. Lomakäytäntö helpottui, kun koko yksikkö lähti kerralla lomille, eikä pitkin viikkoa ollut yksittäisiä lomallelähtijöitä.

Korona-ohjeistusta vasemmalta ja oikealta

Puolustusvoimat joutui sopeuttamaan toimintansa varsin nopeasti, mikä näkyi kentällä.

- Aluksi ohjeita tuli monelta eri tasolta, ja jokainen tulkitsi niitä vaihtelevasti. Tämä näkyi eriävinä käytänteinä varuskunnassa, ja varusmiehet kyselivät minulta, miksi muissa yksiköissä sai tehdä tai mennä eri lailla kuin meidän yksikössämme, Anttonen muistelee koronan alkuaikoja.

Anttosen mukaan perusyksiköissä korona ja siltä suojautuminen otettiin vastaan nöyrästi, kun näkymätöntä vihollista vastaan oli taisteltava kaikin käytettävissä olevin keinoin: maskit laitettiin päähän, kädet

desinfoitiin ja koulutusryhmät pidettiin erillään toisistaan.

Perusyksikön vääpelin työnkuvan kannalta korona merkitsi sitä, että työn ennakointi muuttui vaativammaksi. Siirtyykö loma-aikataulu vielä kalkkiviivoilla vai lähdetäänkö niille ollenkaan? Mennäänkö lomilta palatessa suoraan maastoon vai jäädäänkö kasarmeille? Entä moniko on jäänyt lomilta kotikaranteeniin tai on menossa koronatesteihin? Mitenkä hoidetaan karanteeneissa olevien majoittuminen, muonitus, wc-käynnit ja peseytyminen? Haasteita riitti.

- Tilahallinta on ollut työlästä koko koronan ajan, kun on pitänyt miettiä joukkuekokoontumiskoja, altistuneita, sairaita ja terveitä ja miten ja mihin heidät majoitetaan. Erityistupakäytäntö on entisestään rajoittanut tilojen käyttöä, Anttonen kuvailee tilannetta.

Harjoituksissa on pitänyt huolehtia siitä, että koulutusryhmät ja joukkueet eivät missään vaiheessa ole kontaktissa toisiinsa. Sairastuneiden ja altistuneiden varusmiesten kuljettaminen on sekin työllistänyt, kun on pitänyt varmistua siitä, että kuljettaja ja kuljetettavat eivät ole samassa tilassa.

- Harjoituksissa ja maastossa sairastuneille ja altistuneille pitää järjestää karanteenitilat erikseen ja huomioida heidän muonituksensa ja hygieniahuoltonsa.

Anttosen mukaan varuskuntasairaala työnsä vastuun altistuneiden ja sairaiden

majoittamisesta pitkälti perusyksiköiden vastuulle. Tiedonkulku perusyksikön ja sairaalan välillä on ontunut ajoittain pahoin mm. siitä, ketkä varusmiehet laitetaan karanteeniin ja keiden osalta se voidaan purkaa.

- Selkeä yhteys perusyksikön vääpeliin on puuttunut. Eteen on tullut tilanteita, joissa vapaitten jälkeen olen saanut kuulla, että joku karanteenissa ollut varusmies ei ollut saanut ruokaa vuorokauteen.

Työvuorosuunnitelmat muuttuvat lähes päivittäin

Kantahenkilökunnan osalta korona on merkinnyt joustoja suunnitelluissa työajoissa, jopa työpäivän sisällä, kun tilanteet ovat yllättäen muuttuneet suuntaan tai toiseen. Varusmiesten ruokailuajojen viikoittainen vaihtuminen varuskuntaravintolassa tai maastossa oltaessa maastomuonien noutoajojen muuttuminen ovat tietysti vaikuttaneet myös henkilökunnan työaikoihin.

- Kouluttajat ovat tehneet yli kahdeksan tunnin työpäiviä silloin, kun maastossa on oltu tuntiperusteisesti. Yön yli valvonnat ovat osaltaan rasittaneet henkilöstöä jonkin verran, ja pitkät työputket ovat näkyneet henkilökunnan väsymyksenä, Mikko Anttonen tietää.

Työaikojen muutokset ovat olleet erityisen hankalia nuorille, perheellisille koulutajille. Lasten päivähoidot ja tarhapäivät

elävät omassa rytmissään, ja ne on sovitava jo viikkoja etukäteen. Jälkikäteen niiden muuttaminen on ollut vaikeaa, joten vanhempien on pitänyt keskenään miettiä tarkkaan, miten aikatauluongelmat ratkaistaan. Lisääntyneet viikonlopputyöt ovat osaltaan haitanneet työ- ja siviilielämän yhteensovittamista.

- Henkilökuntaa on ollut myös karanteenissa muutamaan otteeseen, mikä on edellyttänyt muilta joustoja työajoissa, jotta varusmieskoulutus on voinut jatkua keskeytyksettä.

Tiedonkulussa parannettavaa

Työssä jaksaminen on kiusannut Puolustusvoimia jo pitkään, ja korona on osaltaan lisännyt henkilökunnan piinaa. Tämä on näkynyt erityisesti ruohonjuuritasolla.

- Kouluttava henkilökunta on ollut osittain jaksamisensa äärirajoilla. En usko, että perusyksiköiden henkilökunta jaksaisi enää vuottakaan tätä menoa, varusmiesyksikön arkea vääpelin näkökulmasta viimeiset yhdeksän vuotta seurannut Anttonen arvelee.

Anttonen omassa työssä muutoksia ovat aiheuttaneet lisääntyneet valvontavuorot ja koronaan liittyvä ohjeistus monesta eri suunnasta. Positiivista ovat olleet varusmiesten pitkät lomavuorot, mikä on mahdollistanut etätöiden tekemisen. Huolta herättää tiedon hidastunut kulku yksikön sisällä. 2+2+2-mallissa yksikön henkilös-

Vekaranjärvellä palvelevalle perusyksikön vääpeliille yliluutnantti Mikko Anttoselle korona on tiennyt runsaasti lisätyötä ja peräänkatsottavaa, kun terveiden ja sairaiden, altistuneiden ja karanteenissa olevien varusmiesten hyvinvoinnista on pitänyt huolehtia niin kasarmi- kuin maasto-olosuhteissakin.

töä on vaikea saada yhteiseen viikkopuhutteluun, kun osa on vapaalla, maastossa tai harjoituksissa.

- Tästä syntyy osittain viivettä tiedonkulussa.

Toisaalta joukko-osaston sisällä korona-ohjeita on tullut ja tulee monelta eri suunnalta. Aiempia ohjeita ei kumota, vaan ne ovat osiltaan ristiriidassa uusien ohjeiden kanssa. Tulee mieleen viestintää tutkineen professori **Osmo A. Wiion** laatiman lain ensimmäinen pykälä: "Viestintä epäonnistuu aina, paitsi sattumalta".

Heinäkuun saapumiserän varusmiehet aloittivat palveluksensa poikkeusoloissa, ja eikä heillä ole tietoa ns. varusmiespalveluksen normaalista arjesta.

- He ovat ottaneet nykyjärjestelyt vastaan hyvin. Varusmiehet ovat olleet valveutuneita jo etukäteen koronan vastaisissa toimissa, ja osa käytänteistä on ollut heille tuttua jo koulusta tai työelämästä, vääpeli kiittelee.

Henkilöstöryhmämuutokset puhuttavat

Teksti: Juha Susi

Kuva: Reino Mäkelän arkisto

Kapteeni Reino Mäkelä opastaa paikallistason toimijoita ottamaan matalalla kynnyksellä yhteyttä omaan alueen yhteistoimintaedustajaan. Tämä helpottaa valmistautumista kummankin osalta.

Kesän ja syksyn aikana useat paikallistason toimijat, yhteistoimintaedustajat ja luottamusmiehet ovat tuoneet esiin yhä enemmän huoltansa henkilöstöryhmämuutoksista (hery). Viesteissä on yhteinen sävy, jonka mukaan hallintoyksiköissä ei täysin noudateta annettua ohjeistusta, vaan muutoksia ajetaan väkisin eteenpäin.

Pääesikunnan henkilöstöosaston näkemyksen mukaan annettua normin mukaista prosessia noudatetaan hyvin. Kun vuositavalla henkilöstöryhmämuutoksia tehdään huomattava määrä, saattaa joukkoon mahtua joitain yksittäistapauksiakin, joissa syystä tai toisesta on havaittu puutteita prosessissa tai muutoksen perusteissa.

- Meille tehdyt esitykset täyttävät pääsääntöisesti hyvin normin mukaiset vaatimukset, ja ne ovat yleensä hyvin perusteltuja. Suureen massaansa mahtuu toki

aina yksittäistapauksia, joissa syystä tai toisesta on havaittu puutteita prosessissa tai muutoksen perusteissa, henkilöstöosaston apulaisosastopäällikkö, komentaja **Jari Danielsson** toteaa.

Päällystöliiton varapuheenjohtaja, kapteeni **Reino Mäkelä** on toiminut tulosyksikötason yhteistoimintaedustajana Ilmavoimissa kahdeksan vuoden ajan. Hery-muutokset työllistävät yhä enemmän. Niistä on tullut merkittävä osa tulosyksikötason kokousten ajankäyttöä.

- Taitaa olla yli puolet kokouksiin käytetystä ajasta, jolloin käsitellään näitä muutoksia. Onpa jopa kokouksia, joissa ei ole mitään muuta esityslistalla, Mäkelä tarkastelee muistiinpanojaan.

Hän tunnistaa lisääntyneet tapaukset, joiden voidaan katsoa sivuttaneen normin menettelytavat.

- Ne ongelmatapaukset, jotka ovat alueitasolle nousseet, ovat syntyneet jo paikallisella tasolla tehdyistä toimenpiteistä.

Turhaa työtä?

Normin mukaisen toiminnan sivuuttaminen, tai siinä oikominen, ei kannata. Pääesikunnan henkilöstöosastolla opistouseiden henkilöstöasioiden hoitajan kapteeniluutnantti **Juha Savijoen** tehtäviin kuuluu henkilöstöryhmämuutosten valmistelu päätöksiä varten. Hänen viestinsä on selkeä.

- Valmistelussa tulee noudattaa asiasta annettuja normeja ja ohjeita. Mikäli henkilöstöryhmämuutosta koskevaa prosessia ei ole toteutettu normin mukaisesti, johtaa se joko kielteiseen päätökseen tai lisäselvityspyyntöihin asian ratkaisemiseksi.

Pahimmillaan asia palaa takaisin paikallistasolle muutaman kuukauden jälkeen, eikä asia ole edennyt lainkaan.

Työnantaja kouluttaa vuosittain eri tilaisuuksissa henkilöstöasioiden hoitajia näissä muutosprosesseissa. Tietoa siis tarjotaan.

- Henkilöstöryhmämuutosprosessi on yksi vakioaiheistamme eri tilaisuuksissa pelkästään jo siitä syystä, että kyseisten asioiden valmistelu ja Puolustusvoimien tehtäväkoonpanon hallinta ovat sektorimme vastuulle kuuluvia keskeisiä tehtäviä, Savijoki avaa tehtyjä toimenpiteitä.

Mistä kenkä puristaa?

Yksi keskusteluissa esiin nouseva seikka on ollut ou-tehtävän vapautumisen yhteydessä siihen tehtävät sisällölliset muutokset, esimerkiksi koulutus- tai kokemusvaatimuksiin. Tämä saatetaan kokea keinoksi, jolla tehtävä voidaan siirtää toiselle henkilöstöryhmälle osoittaen, ettei päteviä hakeilijoita löydy.

Apulaisosastopäällikkö Danielsson muistuttaa, että tehtävän avautuessa tulee aina arvioida tehtävän tarve ja tarkistaa tehtävänkuvauksen ajantasaisuus. Tarvittaessa tehtävänkuvaus tulee päivittää vastaamaan tehtävän vaatimuksia.

- Tehtävän sisällön muuttuessa merkittävästi tulee myös arvioida, millaista osaa mista tehtävässä vaaditaan. Sitä kautta saattaa tulla tarve henkilöstöryhmämuutokselle. Muutosten tulee kuitenkin perustua aina todellisiin vaatimuksiin eikä tarkoitushakuiseen lopputuloksen tavoitteluun.

Hän mukaansa tehdyistä esityksistä tällaista tarkoitushakuisuutta ei ole ollut todennettavissa.

- Sen sijaan tiedostamme kyllä, että tehtävän sisällössä tapahtuneet muutokset ja niiden aiheuttamat osaamisvaatimusten muutokset ovat haasteellisia arvioitavia, kun tarkastellaan asiaa henkilöstöryhmäkohtaisesti.

Panostakaa lausuntoihin

Päällystöliitto on kouluttanut paikallistason toimijoita esimerkiksi hery-muutoslausuntojen laatimiseen. Järjestöjen laatimilla asiakirjoilla onkin merkittävä rooli päätöksiä tehtäessä.

- Asiaa valmisteltaessa perehdyimme kaikkiin asiaan liittyvien osapuolten esityksiin ja lausuntoihin. Järjestöjen lausunnot huomioidaan aina osana valmistelua, ja ne esitellään myös päätöksen tekijälle asian esittelyn yhteydessä, Savijoki kertoo valmistelutyöstä.

Danielsson antaakin kiitosta lausuntojen tasosta.

- Mielestämme lausunnot ovat nykyisellään hyvätasoisia. Painottaissimme ylipää-

tään tiiviimpää yhteistyötä ja etupainotteista asioihin reagoitua. Asioihin on helpointa reagoida, kun ne ovat valmistelussa vielä hallintoyksikötasolla.

Samalla linjalla on varapuheenjohtaja Mäkelä. Hän toivoo, että paikallistason toimijat olisivat matalalla kynnyksellä yhteydessä aluetason toimijoihin jo ennen paikallistason käsittelyä.

- Tämä auttaa aluetason toimijoiden valmistautumista mahdolliseen tulevaan käsittelyyn. Ennakoiva yhteydenotto auttaa myös paikallistason toimijoita, koska voimme antaa neuvoja, mitä tulee huomioida. Samalla meille muodostuu yhtenäinen linja ja näkemys paikallis- ja aluetason välille.

Vauhti kiihtyy

Henkilöstöosaston arvion mukaan tänä vuonna eläköityy noin 100 opistoupseeria. Tämän seurauksena nykyisiä opistoupseerien tehtäviä siirtyy myös muiden henkilöstöryhmien hoidettavaksi painottuen aliupseeristolle ja upseeristolle.

- Opistoupseerien tehtävien korvaamista muilla henkilöstöryhmillä koskeva suunnitelma laadittiin vuonna 2019. Tehdyt henkilöstöryhmämuutokset ovat mukailleet hyvin laadittua suunnitelmaa, Savijoki vertaa kuluneita vuosia.

Danielsson korostaa myös OUKES:n ja HESTRA:n merkitystä opistoupseerien tehtäviin.

- Keskitetyn tehtävä- ja seuraajasuunnitelun avulla voidaan huolehtia siitä, että Puolustusvoimien henkilöstöstrategia myös käytännössä toteutuu ja opistoupseerien osaaminen kyetään hyödyntämään loppuun saakka maksimaalisesti.

Näin tulisi toimia

Pääesikunnan henkilöstöosaston normi (HQ179 Henkilöstösuunnittelu Puolustusvoimissa) antaa selkeät perusteet, milloin hery-muutoksia voidaan tehdä: mikäli tehtävään ei ole osoiteta tai hakemisen jälkeen ei löydy nykyisen henkilöstöryhmän henkilöä, joka olisi tehtävään sopiva tai tehtävä muuttuu siten, että se ei enää sovellu nykyisen henkilöstöryhmän tehtäväksi.

Ennen kuin esityksiä voidaan laatia, on tehtävän pitänyt olla haettavana sisäisessä liikkuvuudessa, eikä haun perusteella siihen ole löytynyt riittävän osaamisen ja kokemuksen omaavaa opistoupseeria.

Paikallistasolla tuleekin tarkastella avoimen haun tuloksia. Yleensä hakijoista tehdään valintamistio, josta selviää mahdolliset perusteet, miksi tehtävään ei ole valittu opistoupseeria. Mikäli kyseessä on osaamisvaje, voidaan miettiä, olisiko se korjattavissa kohtuullisella kouluttamisella. Samalla myös selvinnee, onko suunnitella uuden henkilöstöryhmän edustajalla kyseistä osaamista ja kokemusta, jota tehtävän hoitamisessa edellytetään. Yhtenä tarkasteltavana kohtana voi olla myös se, kenelle siirtyvät tehtävän sisällöstä poistettavat osuudet.

Toimittajan kommentti

Opistoupseereita palvelee 2030-luvun loppupuolelle nykyisten eläkesäännösten mukaan. Kentälle ei saa muodostua kuvaa, jossa henkilöstöstrategiaa ja siihen tehtyjä kirjauksia opistoupseerien tehtävistä lyödään korville. Viimeisille opistoupseereille tulee olla samat uralla etenemismahdollisuudet ilman, että sieltä on poimittu kaikki vaativimmat tehtävät pois.

Paikallistason toimijoiden kertomuksissa ja Pääesikunnan henkilöstöosaston välissä tuntuu olevan paljon matkaa. Emme tarkoituksella nosta esiin hallintoyksiköitä, joista on saatu kuulla tehdyistä normin oikomisista. Henkilöstöosaston tehtäväksi jääkin toimia asiantuntijaorganisaationa, joka valvoo annettujen normien noudattamista.

Komentaja Jari Danielssonin (oik.) mukaan tehtäväkuvauksien muutosten tulee perustua aina todellisiin vaatimuksiin eikä tarkoitushakuiseen lopputuloksen tavoitteluun. Kapteeniluutnantti Juha Savijoki painottaa, ettei henkilöstöryhmämuutoksissa voi poiketa normiohjauksesta. Pahimmillaan asia palautetaan takaisin paikallistasolle.

Kuva: Puolustusvoimat

Katsaus Frontexin rajaturvallisuusoperaatioon Baltiassa

Teksti: Juha Saari Kartta: Euroopan parlamentti Suomen-toimisto

Valko-Venäjältä Liettuaan, Latviaan ja Puolaan suuntautuva laittomien siirtolaisten virta uhkaa koko Euroopan unionin rajaturvallisuutta. Valko-Venäjän epäillään järjestävän siirtolaisia painostuskeinona Euroopan unionin sille määrittämien pakotteiden vuoksi. Siirtolaistulvan paine on kasvanut Latviassa ja Liettuaissa niin suureksi, että maat ovat pyytäneet Euroopan rajaturvallisuusvirasto Frontexia aloittamaan maidensa ulkorajoilla rajaturvallisuusoperaation. Suomen Rajavartiolaitos on lähettänyt Frontexin tueksi partiot Latviaan ja Liettuaan. Puola katsoo toistaiseksi selviävänsä uhkasta omin voimin. Puola on siirtänyt Valko-Venäjän vastaiselle raja-alueelle omia poliisejaan ja sotilaitaan rakentamaan rajaesteaitaa ja tukemaan rajavartiojoukkojensa toimintaa.

Valko-Venäjän epäillään avustavan laittomia siirtolaisia Liettuaan

Liettua ja Valko-Venäjällä on yhteistä rajaa noin 600 kilometriä. Raja on Euroopan unionin ulkoraja. Kesän aikana rajan yli Liettuaan on tullut tuhansia laittomia siirtolaisia, joita Valko-Venäjä Liettuan mukaan tarkoituksella lennättää mm. Irakista. Siirtolaistulva on tulehduttanut maiden välit äärimmilleen, ja samalla se myös kiristää Valko-Venäjän ja Euroopan unionin poliittisia suhteita. Liettua on muuttanut omaa lainsäädäntönsä siten, että kaikkien rajalle pyrkivien siirtolaisten rajanylitykset pyritään estämään ja kaikki rajan yli päässeet käännytetään välittömästi rajalta takaisin. Valko-Venäjän itsevaltaisena johtajana toimiva **Aljaksandr Lukašenka** on määrännyt turvallisuusjoukkonsa tiukentamaan rajavalvontaa, jotta Liettuan käännyttämät siirtolaiset eivät pääse takaisin Valko-Venäjälle. Ylen uutisen mukaan Lukašenka on

kertonut EU:n tahallaan luoneen siirtolaiskriisin rajalle painostaakseen Valko-Venäjän hallintoa.

Ilta-Sanomien mukaan Liettuaissa epäillään, että Lukašenka on ryhtynyt painostamaan Euroopan unionia ja erityisesti Liettuaa "pakolaisaseen" avulla. Liettuan viranomaisten mukaan Valko-Venäjän maa-ajan yli on tullut kolmansien maiden kansalaisia ilman vaadittavia matkustusasiakirjoja. Kiinni jäädessään he ovat ilmoittaneet hakevansa turvapaikkaa Liettuaan.

—On selvää, että Liettuaa vastaan käydään hybridisotaa ja siirtolaistulvat ovat yksi sen keinoista, sisäministeri **Agne Bilotaite** sanoo uutistoimisto AP:lle.

Bilotaiteen mukaan näyttää siltä, että viime viikkoina vilkastunut turvapaikanhakijoiden virta selittyy Valko-Venäjän viranomaisien toiminnalla tai toimimattomuudella.

—Laittomien siirtolaisten virta Liettuaan ei koostu mistään satunnaisista tapauksista. Kaikki on hyvin järjestäytyntä. Viran-

omaiset saattavat olla itse mukana avustamassa. Minskiin on lentoja Bagdadista ja Istanbulista, Bilotaite sanoo uutistoimisto AP:lle.

Bilotaite varoitti myös, että laittomien siirtolaisten tulo Valko-Venäjältä Liettuaan on uhka koko Euroopan unionille.

EU ei voi hyväksyä Valko-Venäjän käyttämää painostuskeinoa

Helsingin Sanomien mukaan Valko-Venäjä alkoi päästää tulijoita EU-maa Liettuaan rajan yli sen jälkeen, kun EU oli kesäkuussa hyväksynyt lisäpakotteita Valko-Venäjää vastaan. Pakotteiden taustalla oli oppositioaktivisti ja toimittaja **Raman Pratasevitšin** pidätys toukokuussa. Pratasevitš pidätettiin sen jälkeen, kun Ryanairin Ateenasta Vilnaan matkalla ollut kone pakotettiin laskeutumaan Valko-Venäjälle.

Ulkoministeri **Pekka Haavisto** (vihr) sanoo, että Liettuan ja Valko-Venäjän rajalle kehkeytyneeseen siirtolaistilanteeseen on syytä suhtautua vakavasti.

- Tällä tavalla järjestettyä uhkaa Valko-Venäjän suunnasta Liettuaan ei voi EU:ssa hyväksyä, Haavisto sanoo Helsingin Sanomille.

Ulkoministeri pitää erittäin tärkeänä, että EU on jo yhteisesti reagoinut rajaturvallisuusvirasto Frontexin kautta. Frontex on käynnistänyt operaation sekä Liettuan että Latvian rajoilla. Suomi on lähettänyt molempiin maihin kaksi rajavartijaa ja ajoneuvon heinäkuun aikana. Haavisto kertoo, että ulkoministeriön saamien tietojen mukaan tulijoiden joukossa on ollut henkilöitä, joita on tullut lennoilla joko Istanbulin tai Bagdadin kautta ja jotka pyrkivät kohti Eurooppaa. Kansalaisuuksissa on ollut irakilaisia, kongolaisia ja kamerunilaisia, mikä ei ole Liettuan rajalle tyypillistä.

- Sillä tavalla se näyttää järjestetyltä ja siltä, että se on Minskistä käsin ohjattua. Tämä on tällaista hybridi-vaikuttamista, jolla pyritään pakolaisten tai siirtolaisten virtaa ohjailemalla tai käynnistämällä painostamaan naapurimaata, Haavisto kertoo Helsingin Sanomille.

Myös Puolaan pyrkii tuhansia laittomia siirtolaisia Valko-Venäjältä

Puola jatkaa Valko-Venäjän vastaiselle raja-alueelle julistamaansa poikkeustilaa, jonka perusteella alueella liikkumista on rajoitettu. Poikkeustilan nojalla alueelle ei päästetä toimittajia tai avustajajärjestöjä. Puola on lähettänyt rajalle sotilaita ja rakentanut alueelle piikkilanka-aitaa estääkseen laittomien siirtolaisten tulon maahan. Maan sisäministerin **Mariusz Kaminski**

mukaan laittomien siirtolaisten joukossa on henkilöitä, joilla on yhteyksiä ääriryhmiin. Puola on syyttänyt Valko-Venäjää uuden siirtolaisreitien luomisesta. Puolan mukaan Valko-Venäjä yrittää painostaa Euroopan unionia kostoksi sille määrätyistä pakotteista.

Yle kertoo, että ihmisoikeusjärjestö Amnestyn mukaan Puola on toiminut kansainvälisen oikeuden vastaisesti käännyttämällä rajalta afganistanilaisia antamatta heille mahdollisuutta hakea turvapaikkaa. Amnestyn mukaan Puola ei ole toistaiseksi noudattanut Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ohjeistusta. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on pyytänyt Puolan hallitusta toimittamaan ryhmälle ruokaa, vettä, vaatteita, terveydenhoitoapua ja suojaa. Ainakin viiden rajalle jumiin jääneen siirtolaisen on kerrottu kuolleen hypotermian seurauksena. EU:n sisäasioiden komissaari **Ylva Johansson** on vaatinut Puolaa tutkimaan siirtolaisten kuolemat rajalla.

- On täysin mahdoton hyväksyä, että ihmisiä kuolee ulkorajoillamme, totesi Johansson.

BBC:n uutisvideo Valko-Venäjän ja Puolan väliseltä rajalta: <https://youtu.be/CVfHminD4U0>

Frontex käynnisti rajaturvallisuusoperaation Liettua

Siirtolaispaineen lisääntyessä Liettuan ja Valko-Venäjän maarajalla, Frontex alkoi käyttää voimavarojaan Liettua

heinäkuun 2021 alussa keskittyen Valko-Venäjän maarajaksi. Nopeasti kehittyvän ja huononevan tilanteen vuoksi Liettua kuitenkin pyysi nopean rajaintervention käynnistämistä alueellaan.

Liettuan pyydettyä apua EU:n rajaturvallisuusvirastolta 10. heinäkuuta Euroopan raja- ja rannikkovartiostoasetuksen 37 artiklan 2 kohdan mukaisesti, Frontexin pääjohtaja **Fabrice Leggeri** päätti 11. heinäkuuta käynnistää nopean rajaintervention EU:n ulkorajojen turvallisuuden parantamiseksi.

Nopean rajaintervention operatiivisena tavoitteena on toteuttaa koordinoitua operatiivista toimintaa Liettuan ja Valko-Venäjän välisellä EU:n ulkorajalla. Tarkoituksena on vastata erityisiin ja suhteettomiin haasteisiin ja valvoa Liettuan ja Euroopan unionin alueelle suuntautuvaa laitonta maahanmuuttoa, torjua rajat ylittävää rikollisuutta ja tehostaa eurooppalaista yhteistyötä osallistumalla

- rajavalvontaan maarajalla,

- sellaisten vakavien rikosten ennaltaehkäisemiseen, havaitsemiseen ja torjuntaan, joilla on rajat ylittävä ulottuvuus ja

jotka tehdään tai yritetään ulkorajoja pitkin tai niiden läheisyydessä, keskittyen maahanmuuttajien salakuljetukseen, ihmiskauppaan ja terrorismiin,

- siirtolaisten ja turvapaikanhakijoiden seuloon ja
- tietojen, myös henkilötietojen, keräämiseen operatiivisen toiminnan kautta.

Operaation tavoitteet

- Rajaturvallisuuden parantaminen
- Tehostaa operatiivista yhteistyötä
- Tukea siirtolaisuuden hallintaa
- Parantaa tietojen vaihtoa, mukaan lukien henkilötiedot
- Tunnistaa mahdolliset riskit ja uhat
- Luoda ja vaihtaa parhaita käytäntöjä

Syyskuun alussa Frontexin rajaturvallisuusoperaatioon Liettua osallistui

- 116 rajavartijaa,
- 66 henkilöajoneuvoa,
- 2 helikopteria,
- 2 maastoajoneuvoa ja
- 50 taktista valvontakamerajärjestelmää.

Liettua kiristää rajalakejaan

Liettua on kiristänyt rajalainsäädäntöään siten, että keskeisimpänä muutoksena on se, että kansainvälisten rajanylityspaikkojen ulkopuolelta saapuvien henkilöitä ei päästetä maahan, vaan heidät opastetaan saapumaan maahan lähimmän rajanylityspaikan kautta. Maastorajojen kautta saapuvat, Liettua

taasta turvapaikkaa hakevat opastetaan jättämään hakemuksensa lähimmällä rajanylityspaikalla tai diplomaattisessa edustustossa. Kaikki maarajojen kautta saapuvat henkilöt tullaan käytännössä palauttamaan välittömästi takaisin saapumismaahan. Liettua myös muutti palautettujen osalta tilastointiaan siten, että rajalta takaisin käännytetty tilastoidaan nyt estettyinä maahantuloina, aivan kuin he eivät olisi koskaan alueella saapuneetkaan.

Frontexin havaintojen perusteella rajan laittomasti ylittäneiden ja kiinniotettujen siirtolaisten määrä on vähentynyt merkittävästi sen jälkeen, kun Liettuan viranomaiset aloittivat lakimuutoksen soveltamisen. Valko-Venäjän ja Venäjän yhteinen Zapad-sotaharjoitus rajoitti myös siirtolaisten tuloa, kun Valko-Venäjä rajoitti ihmisten pääsyä raja-alueelleen. Harjoituksen päätyttyä siirtolaisten määrä on ollut taas kasvussa.

Frontexin rajaturvallisuusoperaatioon osallistuvat virkamiehet noudattavat operaatiomaansa lainsäädäntöä. He eivät kuitenkaan osallistu vastoin kansainvälisiä sopimuksia tapahtuvaan siirtolaisten palautuksiin.

Rajan koirat käyvät myös ulkomaankomennuksilla

Teksti: Matti Vihurila Kuvat: Rajavartiolaitos

Rajan koiratoiminnassa on tapahtumassa tietynlainen sukupolvenvaihdos, ja naisohjaajien määrä on lisääntynyt. Koiratoiminnan on mukauduttava teknisen kehityksen myötä rajojen valvonnassa. Tulevaisuus näyttää, mitä tuleman pitää, mutta koiraa ei kyetä korvaamaan millään teknisellä välineellä vielä pitkään aikaan – tuskin koskaan, sanoo Rajavartiolaitoksen valtakunnallinen koiratoimintapuseeri, luutnantti **Janne Rapo** Raja- ja merivartiokoululta.

Rajavartiolaityksella on tällä hetkellä runsaat 200 koiraa, joista pääosa (164) on saksanpaimenkoiria ja loput belgianpaimenkoiria (21) ja labradorinnoutajia (21). Koirat hankitaan valtaosin suomalaisilta

kasvattajilta ja pieni osa Euroopan maista, viimeksi Latviasta. Rajakoirat jaotellaan partiokoiriin, lisäkoulutettuihin partiokoiriin ja valmiusjoukkuekoiriin. Kaikille opetetaan tottelevaisuus, henkilöilmaisuu, tapahtumapaikkatutkinta eli esine-etsintä, eri-ikäisten ja pituisten jälkien ajaminen maastossa ja vaihtelevilla alustoilla kuten hiekassa ja asfaltilla.

- Lisäkoulutuksena koiria voidaan kouluttaa etsimään erilaisia tuotteita kuten matkustusasiakirjoja, aseita ja niiden osia, räjähdysaineita, huumeita ja ruumiita. Pie-nelle osalle koiria koulutetaan voimankäyttö. Valmiusjoukkueet kouluttavat koiransa omiin tehtäviinsä sopiviksi, Rapo kertoo.

Valtakunnallinen vastuu rajan koiratoiminnasta

Luutnantti Janne Rapolla on takanaan yli 30 vuoden monipuolinen ura Rajavartiolaityksen palveluksessa kolmessa eri hallintoyksikössä. Hän on palvellut mm. Lapin rajavartiostossa varusmieskouluttajana ja vartioupseerina, Raja- ja merivartiokoululla operatiivisen ajon opettajana sekä Kaakkois-Suomen rajavartiostossa Nuijamaan rajavartioaseman varapäälikkänä.

- Palvellessani Nuijamaan rajavartioaseman varapäälikkänä minulle ehdotettiin Kaakkois-Suomen rajavartioston koiratoimintapuseerin tehtävää. Olin ollut varapäälikkänä nelisen vuotta ja tehtävänmuu-

tos tuntui hyvältä ja oikealta vaihtoehdolta. Kun myöhemmin luutnantti **Ari Raitanen** siirtyi reserviin, hain ja tulin valituksi nykyiseen tehtävääni, johon sisältyy valtakunnallinen vastuu rajan koiratoiminnasta ja tiivis yhteistyö Rajavartiolaitoksen esikunnan kanssa.

Rajan jokaisessa hallintoyksikössä on nimetty koiratoimintapuseeri, ja raja- ja merivartioasemien päälliköt vastaavat asemien koiratoiminnasta. Käytännön työn koirien parissa tekevät koirakoulutusvastaavat ja koiranohjaajat. Koiranohjaajan peruskurssi kestää noin 15 kuukautta, ja siihen sisältyy viisi viikon mittaista lähijaksoa Raja- ja merivartiokoululla, missä Rapon lisäksi opettajina toimivat rajavartiomestari **Harri Ylä-Kotola** sekä tukikouluttajia eri hallintoyksiköistä. Lähijaksojen väliset ajat koiranohjaajat kouluttavat koiriaan omissa hallintoyksiköissään koirakoulutusvastaavien avustuksella.

Frontex-yhteistyö näkyy myös koiratoiminnassa. Frontexillä on viranomaiskoiratoimintaan yhteinen ohje, johon on kirjattu perusvaatimukset koiranohjaajille, koirille

ja niiden koulutukselle. Yhteistyö on tiivistä myös esimerkiksi koirakouluttajien koulutuksen saralla. Rajalla on viisi Frontexin kouluttamaa koirakouluttajaa.

- Ennen koronaa he kävivät tukemassa eri maiden koulutusta Euroopassa. Rajavartiolaitoksen koiria on ollut säännöllisesti mukana myös operaatioissa, ja tällä hetkellä yksi koira on Kreikassa, Janne Rapo toteaa.

Osaaminen ja kokemus edellä

Rapo ei ole suorittanut opistoupseerin jatkokurssia, kun täydennyskurssin jälkeen v. 2001 rajalta ei löytynyt joustoa jatkokurssin siirtämiseksi myöhempään ajankohtaan. Hänen mielestään jatkokurssia käymättömille tulisi järjestää täydennyskoulutusta, etenkin, kun opistoupseereita palvelee vielä 2030-luvulla.

- Kyllä heille olisi hyvä antaa mahdollisuus myös opistoupseerien kaikkein vaativimpiin tehtäviin, johon edellytyksenä on jatkokurssin käyminen. Luulen, että halukkaita vielä löytyisi.

Rapo itse tuli valituksi vaatimaan tehtävään koulutustaustastaan huolimatta. Hän arvelee, että valinnassa mentiin osaamisen ja kokemus edellä.

- Olen palvellut kolmessa eri hallintoyksikössä, ja kokemusta on niin pohjoista kuin etelästäkin. Valtakunnallinen näkemys ehkä osaltaan auttoi valinnassa.

Entä millaisena Rapo näkee koiratoiminnan johtamisen ja toteuttajat tulevaisuudessa, kun opistoupseerit vähitellen poistuvat rivistä?

- Kainuussa koiratoimintapuseeri on sotatieteiden kandi. Urakehityksestä johtuen heidän pysyvyytensä samassa tehtävässä on kuitenkin hyvin lyhytaikaista. Näkisin, että kokeneet mestarikurssin käyneet henkilöt tulevat jatkossa palvelemaan koiratoimintapuseereina. Mestareissa on paljon vahvan koirataustan omaavia osajia, jotka pysyvät tehtävässä paremmin ja pidempään kuin kandidit, luutnantti Janne Rapo arvelee.

Kuvaushetkellä 9-viikkoinen saksanpaimenkoira narttu Tytti, kennelnimeltään Helfergeist Paulita, on tuorein vahvistus rajan koirakantaan. Tytti tulee aikanaan palvelemaan Lapin rajavartiostossa, Sallan rajavartioasemalla.

Milloin on oikea aika lähteä kriisinhallintatehtäviin?

Toimittanut Matti Vihurila

Aloitamme tällä kriisinhallinta-aukeamalla juttusarjan, jossa palvelusuransa loppupuolella oleva opistoupseeri kertoo omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan kriha-tehtäviin valmistautumisen, siellä palvelemisen ja kotiinpaluun näkökulmista. Turvallisuussyistä johtuen hänen nimeään tai palveluspaikkaansa ei mainita. Mikäli olet itse tai perheesi kanssa samojen pohdintojen äärellä, kannattaa perehtyä tämän ”tuntemattoman rauhan-turvaajan” tarinaan.

”Perheellisenä joutuu miettimään, milloin on oikea ja hyvä aika kriisinhallintapalvelukselle, vai onko sellaista olemassakaan? Olen tullut siihen lopputulokseen, ettei juuri sitä oikeaa aikaa ole koskaan. Elämä on kuitenkin kompromissien tekemistä ja joustamista puolin ja toisin. Ilman toimivaa ja vakaata parisuhdetta reissuun ei kannata lähteä, ja siltikin se koettelee.

Ajatus kriisinhallintatehtävistä oli ensimmäisen kerran mielessäni vuosituhannen vaihteessa. Tuolloin elämä oli hektistä perhe-elämää, lapset olivat reilusti alle kouluikäisiä ja vaimokin juuri päässyt työn syrjään kiinni. Elämä oli mallillaan, mutta siitäkin huolimatta ammattisotilaan veri veti ulkomaille näkemään ja kokemaan jotain sellaista, mitä kotimaassa ei voinut kokea. Sillä kertaa reissu jäi tekemättä. Vaikka vaimo vakuutti pärjäävänsä ja kannusti lähtemään, yksissä tuumin päätimme, ettei

nyt ollut sen aika. Ajatus jäi kytemään ja odottamaan parempia aikoja.”

”Parempia aikoja odotellessa kuluiakin siten parikymmentä vuotta. Tuossa välissä perhe oli nykymittapuulla mitattuna kasvanut suurperheeksi, ja elämän ja kuoleman herrakin oli vierailut perheessä mitä karkeimmalla tavalla. Elämä kuitenkin jatkui hetken ja päivän kerrallaan, ja vuosien kuluessa elämän valo ja ilo palautuivat uuden parisuhteen muodossa.

Vuosien saatossa saatoinkin seurata kollegoiden reissuun lähtöjä ja kuunnella kokemuksia, jotka olivat pääsääntöisesti positiivissävytteisiä. Yleisesti ottaen ulkomaan komennusta pidettiin kokemuksena, jota ei kotimaasta saa - ammattitaitoa kasvattavana tekijänä, jota voi hyödyntää niin normaali- kuin poikkeusolojen tehtävissä. Toiminta ”poikkeusoloissa” on kasvattava kokemus ja oppi omaan itseensä. Tuntemus, jota ei voi simuloida. Mutta taas

toisaalta, oli niitäkin tapauksia, joissa parisuhde tai elämäntilanne ei sittenkään ollut niin vakaa kuin oletettiin.”

”Kynnys hakeutua kansainvälisiin tehtäviin ja halukkuuden ilmoittaminen kehityskeskustelun yhteydessä on iso. Sen tietää, että kun halukkuuden ilmoittaa, niin pyörät alkavat pyörimään ja nimi on ns. listoilla. Siinä vaiheessa on jo hankala vetäytyä, vaikkakin se on toki vielä mahdollista. Nykyisin jokaisella hallintoyksiköllä on kiintiönsä, minkä verran henkilötövuosia käytetään kansainvälisiin tehtäviin. Joissakin tapauksissa kiintiötä on hankala saada täyteen, mikä työnantajan puolelta lisää oleellisesti todennäköisyyttä reissuun lähtemiselle. Vapaaehtoisuuteen perustuva hakeutuminen voidaan lukea jo henkilökohtaiseksi päätökseksi. Ennen tuon henkilökohtaisen päätöksen ilmoittamista esimiehelle, on asiasta syytä keskustella läheisten kanssa. Omalla kohdallani olin asiaa pyöritellyt jo tovin mielessäni ennen kuin saatoin halukkuudestani sivulauseessa mainita josain toisessa asiayhteydessä. Tunnustelin ikään kuin maaperää kertoessani kollegoiden kokemuksista. Vaimon lisäksi oli huomioitava myös muut läheiset, vanhemmat sekä jo aikuiset tai aikuisuuden kynnyksellä olevat lapset. Ehkä maalasini mahdollisesta reissusta tarkoituksella hieman ruusunpunaisen kuvan olosuhteiden, keston tai palvelusvapaiden suhteen, mutta toisaalta enhän tuolloin vielä itsekään tiennyt, mihin ja milloin olin lähtemässä. Pienet lapset, pienet huolet ja murheet - isot lapset, isot

huolet ja murheet. Vaikka lapset aikuistuvat ja muuttavat pois kotoa, vanhemmuus ei koskaan häviä. Ennen päätöksentekoa keskustelimme mahdollisista uhkakuvista, mihin täällä kotimaassa saattaisi törmätä. Ensinnäkin vaimon jaksaminen, kodin ylläpitäminen ja kaikkien juoksevien asioiden hoitaminen. En käytä sanaa miesten työt, mutta ymmärrätte, että jokaisessa parisuhteessa on asioita, jotka ovat enemmän tai vähemmän toisen vastuulla. Lisäksi vaimon kontolle jäisivät kaikki lasten huolet ja murheet, joita riittää niitäkin koulunkäynnin, täysikäistymisen, työllistymisen, muuttojen ja yleensäkin elämänhallinnan saralla. Kaikki asioita, joihin on melko hankalaa osallistua etänä. Näistäkin uhkakuvista huolimatta rakastava ja ymmärtäväinen vaimoni antoi luvan toteuttaa pitkäaikaisen haaveeni. Tunsin samalla kertaa olevani itsekäs, mutta myös etuoikeutettu.”

”Kotipesä oli siis varmistettu. Henkilökohtaisella tasolla mieltä askarrutti tehtävän edellyttämä kielitaitovaatimus ja osaamisen taso, kriha-kelpoisuus terveyden osalta sekä tietysti se, miten kotimaan tehtävän hoidon käy ja mihin tehtävään ulkomaan palveluksen jälkeen sijoittuisin. Kun esimieskin oli alustavasti sitä mieltä, että olen henkilökohtaisilta ominaisuuksiltani sopiva ja ennen kaikkea irrotettavissa kriisinhallintatehtäviin, oli henkilökohtaisen päätöksen teko astetta helpompi. Halukkuudessa oli mahdollisuus vaikuttaa tehtävään, keston ja ajankohtaan. Koska minulla ei juurikaan ollut kokemusta eri tehtävistä, luotin kollegoiden tukeen ja kirjasin lähinnä osaamistani vastaavat tehtävät. Se osoittautuikin työlääksi, sillä monessa tehtävässä edellytettiin erityisosaamista. Tämän jälkeen halukkuus lähti kulkemaan omaa polkuaan, ja henkilökohtaiseksi tehtäväkseni jäi valmistautuminen mahdolliseen lähtöön. Osasin aavistaa, että vuoden verran olisi aikaa. Siinä ajassa ammattitaitoa ei kykene juurikaan kasvattamaan, se on karttunut kolmenkymmenen palvelusvuoden aikana. Kielitaitoon pystyisin vaikuttamaan, sillä pääosaan tehtävistä tulee olla suoritettuna yleinen kielitutkinto tasolla 3 tai vastaavat tiedot. Tuon kuluksen vuoden aikana kävin viisi erilaista ja erimittaista kielikurssia, osan omalla ajalla ja osan työnantajan tukemana. Olin toki jonkin verran ylläpitänyt kielitaitoa vuosikymmenien aikana, mutta on muistettava, että ylioppilaskirjoituksista oli kulunut jo reilut kolme vuosikymmentä ja sotilassivustavista opinnoistakin parikymmentä vuotta. Lähtötaso ei siis ollut häävi. Niin kuitenkin

rimpuilin sen vaadittavan kolmosen kielitutkinnosta. Toki kokemus on osoittanut, että sotilassanastoon kannattaa panostaa.

Toinen haaste, minkä kohtasin, oli kriha-kelpoisuuden osoittaminen terveydentilan osalta. Se jää täysin hakijan vastuulle. Tiesin joutuvani rotaatiokoulutuksen aloituspäivänä lääkärintarkastukseen, mikä on toinen karsiva tekijä juoksutestin ohella. Juoksutestiä en osannut pelätä, lääkärintarkastusta kylläkin. Kun sotilas lähestyy eläikeikää, on todennäköisyys eri sairauksille melko suuri. On perintötekijöitä, sukurassitteita, erinäisiä lääketieteellisiä toimenpiteitä ja muita vastaavia, joita Valtiokonttorilla sanottaisiin ikään kuuluvaksi luontaiseksi kulumiseksi. Puolisokeana ja -kuurona hakeuduin erikoislääkäreille konsultoituani ensin Säkylän kriha-hoitohenkilöstöä. Hakijalla tulee olla palveluskelpoisuusluokkaa A vastaava terveydentila. Se onkin mielenkiintoista, koska edellinen palveluskelpoisuusluokitus oli tehty 1980-luvulla. Hampaiden pitää olla kunnossa, säännöllistä lääkitystä ei tulisi olla, lääkeaine- tai muu allergia voi olla karsiva tekijä eikä tekoniveliläkään katsota hyvällä. Tarkat kriteerit ja karsivat tekijät tulee tarkistaa etukäteen voimassa olevista normeista. Varman päälle pelatessa suosittelenkin varmistumaan omasta kriha-kelpoisuudesta jo ennen halukkuuden ilmoittamista. Näin ei tule yllätyksiä lääkärintarkistuksessa. Tarvittavat tutkimukset ja todistukset ovat hakijalle ilmaisia.”

”Aikaa kului ja henkilöstönkäyttösuunnitelma ilmestyi. Siellä se nimi, tehtävä ja lähtöpäivä seiso. Hyvin meni, yksi kolmesta halukkuudestani toteutui. Olin ajatellut 4–6 kk:n rotaatiota, mutta ilmeisen helpon irrotettavuuden johdosta kohdalleni oli kirjoitettu 12 kk. Sanotaan että näissäkin hommissa edettäisiin pikkuhiljaa vaativampiin tehtäviin ja vaati-luokkiin, mutta nyt heitettiin kerralla syvään päätyyn. Haasteita halusin ja sitä sain. Ei muuta kuin syösyen eteen päin. Mutta miten ilmoittaa tästä käänteestä kotiin? Tässäkin vaiheessa olisi vielä mahdollisuus vetäytyä, mutta tämän asian eteen on tehty tolkuton määrä työtä ja valmisteluja niin kotona kuin työpiesteilläkin. Vaimo oli hyvinkin ymmärtäväinen ja asetti minun etuni oman etunsa edelle. Tunsin toki asiasta lievää syyllisyyttä, mutta arvostukseni vaimoani kohtaan kasvoi entisestään. Nyt tiedän, että meitä molempia jännitti ja pelotti.”

Rovaniemen Päällystö juhli syyskuussa myöhästyneitä 50-vuotisjuhliaan. Samalla vietettiin yhdistyksen jäsenten kepitettäjäisiä. Kepitettävänä olivat **Mika Elkki** ja **Jukka-Pekka Saarela**.

Juhlavuoden kunniaksi yhdistys myönsi samassa yhteydessä myös standareita. Palkituiksi tulivat **Matti Rajala** (kuvassa vas.), **Ari-Pekka Jakonen**, **Jyrki Lukkarinen**, **Mika Elkki** ja **Petri Keihäskoski**. Palkinnot jakoi yhdistyksen puheenjohtaja **Henri Haahti**.

Liitot tapasivat puolustusministeri Antti Kaikkosen

Akavan puheenjohtaja **Sture Fjäder**, Päällystöliiton puheenjohtaja **Jyrki Lukkarinen** ja Upseeriliiton puheenjohtaja **Ville Viita** tapasivat puolustusministeri **Antti Kaikkosen** syyskuun puolivälissä. Järjestöt esittelivät tapaamisen yhteydessä tuoreimman jäsenkyselyn tuloksia. Samalla tuotiin esiin järjestöjen huoli henkilöstön jaksamisesta. Keskusteluissa sivuttiin

myös uusimman puolustusselonteon henkilöstöosuuksia. Liitot tulevat jatkamaan poliittisten vaikuttajien ja virkamiesten tapaamisia työaikain päivittämisen käynnistämiseksi.

Työeläkevakuutusmaksut pysyvät samoina ensi vuonna

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt ovat sopineet ehdotuksesta vuoden 2022 työeläkevakuutusmaksuksi. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) vahvistaa aikanaan työeläkevakuutusmaksun perusteet.

Työntekijän maksu vuonna 2022 säilyy tämän vuoden tasolla ja on 7,15 prosenttia alle 53-vuotiailla ja yli 62-vuotiailla. Vastaavasti 53–62-vuotiailla maksu on 8,65 prosenttia.

Olemme saaneet palautetta, jossa on ihmetelty palkkalaskelman ja eläkelaskurin eroavaisuuksia työeläkevakuutusmaksujen kohdalla. Sotilaseläkejärjestelmän osal-

ta vuoden 2017 työeläkeuudistuksessa määritettiin, että työntekijän työeläkevakuutusmaksu vähennetään edelleen kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevasta työansioista.

Vastaavasti viiden vuoden takaisessa kilpailukyky sopimuksessa sovittiin työntekijän työeläkevakuutusmaksujen korottamisesta 1,2 prosenttiyksiköllä. Tätä korotusosaa ei vähennetä sotilaiden eläkkeen perusteena olevasta työnansiosta. Palkasta pidätetään työeläkevakuutusmaksu korotetulla osuudella, mutta eläkettä määritettäessä sitä ei siis huomioida.

Kiky-sopimukseen ei sisälly kirjauksia työeläkemaksun korotuksen kestosta. Sopimuksessa vahvistettiin jo jonkin aikaa käytössä ollut linjaus, että tulevat maksun korotukset jaetaan puoliksi työntekijöiden ja työnantajien kesken. Tällä hetkellä pitkän aikavälin arvioiden mukaan työeläkevakuutusmaksuissa on noin kahden prosenttiyksikön korotustarve.

Selailin internetin ihmeellistä maailmaa ja törmäsin jo viime talvena esille ponnahtaneisiin hittilajeihin. Villasukkajuoksu, padel ja liukumikenkäily ovat nostaneet suosiotaan kansan keskuudessa. Itse en ole vielä ehtinyt testaamaan kuin villasukkajuoksua, mutta nuo muut testaatan heti, kun on mahdollista. Lyhyt lajiesittely näistä voisi kuitenkin olla paikallaan. Kannustan kokeilemaan, ei sitä tiedä, vaikka kouduttuisit.

Villasukkajuoksu

Suomi on villasukkien luvattu maa. Kyseessä ei ole mitenkään uusi laji, mutta moni löysi sen vasta viime talven urheilubuumin aikana, ja varmasti lisää mielenkiintoa laji kerää tulevana talvena. Monet paljasjalkajuoksijat jatkavat juoksukautta villasukat jalassa. Paras juoksukeli on kunnon pakkaskeli, ettei lumi paakkuunnu sukanpohjiin niin kuin lähempänä nollakeliä helposti käy. Mikäli villasukkajuoksua haluaa kokeilla, kannattaa aloittaa lyhyillä lenkeillä, etteivät jalat kipeydy. Itse kokeilin lajia viime talvena, kun satuin netistä asiasta lukemaan. Ehkä haastavinta oli saada villasukat pysymään jaloissa. Laitoin alle juoksusukat ja käänsin varret villasukkien päälle, jolloin ne pysyivät yllättävän hyvin jalassa. Tähän varmasti löytyy monia muitakin tapoja. Luminen tuttu lenkkipolku on paras paikka kokeilla lajia. Luminen hiekkatiekin toki käy, mutta metsäpolku oli huomattavasti miellyttävämpi alusta juosta. Sukat myös kestävät paremmin juuri tuolla alustalla. Sukat pitivät lumisella alustalla yllättävän hyvin, toki jäisillä kohdilla pito ei ollut niin hyvä. Jalat pysyivät yllätyksekseni myös hyvinkin kuivina. Tuntuma alustaan oli mielenkiintoinen, niin kuin joku hieroisi jalkapohjia. Kokeilin myös kahta villasukkaa päällekkäin. Tällöin tuntuma ehkä hieman katosi juostavaan alustaan, mutta jalat pysyivät lämpimämpinä. Mitä kylmempi keli, sitä enemmän sukkia jalkaan. Juoksutekniikka on ihan erilainen kuin lenkkarit jalassa, pitää muistaa tulla päkiä edellä alas ja sitten vasta kantapää. Tuntui, että jalkojen pienetkin lihakset pääsivät töihin sukilla juostessa, ja mikä parasta, kengät eivät hirtäneet yhtään. Haastetta saa lenkille helposti hypäämällä välillä umpihankeen juoksemaan, vaikka pellolle. Suosittelen kokeilemaan

Hittilajit tulevalle talvelle

villasukkajuoksua tulevana talvena, kunhan muistat ohjeet ja laitot saunan lämpiämään ennen lenkkiä.

Padel

Kyseessä on mailapeli, joka on eräänlainen yhdistelmä tenniksestä ja squashista. Säännöt ja pelikenttä mukailevat näitä ainakin osaltaan. Kenttä on niin kuin pieni tenniskenttä verkkoineen, mutta uloimpien rajaviivojen paikalla on seinät. Maila on muodoltaan lyhytvartisen pienen tennismailan kaltainen, mutta lyöntipintana ei ole jänneverkko vaan keinoaineesta valmistettu rei'itetty taso. Pallona voidaan käyttää tennispalloa, mutta myös padelpallojakin valmistetaan. Sääntöjen mukaan padelia pelataan aina nelinpelinä, mutta sitä voidaan pelata myös kaksinpelinä kaksinpelientällä. Säännöistä en ajatellut sen enempää kirjoittaa, mutta niihin kannattaneet tutustua ennen lajin kokeilemistä. Erittäin suosittua laji on kotimaisemissaan Latinalaisessa Amerikassa sekä myös Espanjas-

sa. Suomessa laji on nostonut suosiotaan rajusti viime aikoina. Harrastajamäärä nousee räjähdysmäisesti, ja uusia kenttiä syntyy kuin sieniä sateella pitkin Suomea. Vuorot menevät lukemani mukaan kuin kuumille kiville ja kaikki eivät edes mahdu kentille. Tämä sosiaalinen laji sopii kaikenikäisille ja kaikenkuntoisille. Laji kuulemma kouduttaa todella helposti. Kannattaa siis kokeilla. Välineitä pystyy tietysti vuokraamaan alan liikkeistä testiä varten.

Liukumikenkäily

Tämä laji yhdistää kätevästi metsähihdon ja lumikenkäilyn. Markkinoilla liukumikenkiä on ollut jo kauan, mutta monille laji on vielä tuntematon. Suosio on kuluvana vuotena kasvanut, ja varmasti ensi talvena moni löytää lajin pariin. Liukumikenkät ovat monikäyttöiset. Lajina se muistuttaa hiihtoa, mutta koska suksien ovat niin leveät, niitä voi käyttää lumikenkien tapaan. Suksen pohjassa on pitokarva, ihan niin kuin karvaphojasuksissa, ja se estää lipsumisen mäkisessä maastossa. Suksella voi hiihtää perinteistä hiihtotyyliä, koska suksen kärki ja takaosa luistavat periteisen suksen tapaan. Sukset ovat melko huoltovapaat, mutta välillä luistopintoja kannattaa vahata luiston parantamiseksi. Minkäänlaisia monoja ei tarvita, suksen side on suunniteltu niin, että sen voi kiinnittää lähes mihin tahansa kenkään. Parhaat kengät liukumikenkäilyyn ovat korkeavartiset saappaat, joiden päkiä joustaa. Liukumikengillä voi kulkea lähes missä tahansa, kunhan on lunta. Omiaan liukumikengät ovat umpihangesa. Ne eivät ole laskettelusukset, mutta mäkeä niillä pystyy laskemaan melko vauhdikkaastikin. Suksivuokraamosta välineet voi testiä varten kätevästi vuokrata. Liukumikengillä pääsee helposti ihailemaan maisemia lähes paikkaan kuin paikkaan. Lunta odotellessa...

Liikunnallista syksyä ja tulevaa talvea, pysykää terveenä.

"Reippaus ei maksa mitään!"

Toni Rinta
Urheilujohtaja
Päällystoliitto ry
toni.rinta@paallystoliitto.fi
0299456126

Hämeen Evp-päällystön jäsenet vierailivat syyskuussa Panssari-museolla, jossa heitä isännöi museon tutkija, everstiluutnantti evp. Hannu Virta. Panssariprikaatin esikuntapäällikkö, everstiluutnantti Janne Hakaniemi puolestaan esitteli tämän päivän Panssariprikaatin ja sen tehtävät. Kuvassa vasemmalta Matti Mannila, Ilkka Vahtokari, Markku Tuominen, Esa Pennanen, Tauno Lehtonen, Matti Nurminen, Juhani Suni (pj), Pertti Lepistö, Erkki Kaarakainen, Kalevi Heiskanen, Heimo Saukkola ja Hannu Hurskainen.

Eräoppaaksi eläkepäivillä

Marraskuussa 2019 Facebookissa oli Kiljavan opiston mainos ”Sinus-tako eräopas”. Joulukuussa opisto suoritti puhelinhaastattelun ja helmikuun lopussa toisen kerran. Samassa yhteydessä kysyttiin, tulisinko kurssille. Vastaus oli kyllä.

Vuoden mittainen Luonto- ja eräopas-kurssi alkoi elokuussa 2020 Nurmijärvellä Kiljavan opistolla, joka koulutuksessa painottaa yrittäjyyttä.

Syksyn painopiste oli sulanmaan retkeilyn teoria- ja käytännön opetuksessa. Pisin retki kesti viisi päivää Nuuskion kansallispuistossa. Lisäksi kurssilla opetettiin melontaa avokanootilla, eräruokien tekemistä, erilaisia lupa-asioihin liittyviä asioita (hygieniapassi, työturvallisuuskortti jne.) sekä ensiapua. Mukana oli myös erityisryhmien luonnossa liikkumiseen liittyvät

teemapäivät. Koulutukseen sisältyi myös luontoon liittyviä eri eläin- ja kasvilajien tunnistamistehtäviä. Suoritin ensimmäisen työharjoittelujaksoni joulukuussa Saariselällä Lapin Luontolomilla.

Vuoden vaihteen jälkeen siirryttiin talviretkeilyyn, mikä oli minulle haastavaa monestakin syystä kuten majoittuminen teltassa, ruoan valmistaminen maasto-olosuhteissa tai liikkuminen suksilla ahkiota vetäen. Toisen harjoittelujaksosin suoritin hiihtolomaviikoilla Pikku-Syötteellä. Koronatilanne esti sen, että ohjelmapalveluja ostavia asiakkaita ei ollut.

Keväällä ohjelmassa oli kajakkimelonnan opettelua, pyöräretki Hankoniemen suunnalla ja retki Teijon kansallispuistoon. Kesälomaakin ehdin viettää viisi viikkoa lopputyötä tehden ja hilloja poimien. Kurssi jatkui elokuun alussa, jolloin käytiin läpi

kurssilaisten opinnäytetöihin liittyviä esityksiä ja tehtiin kanoottiretki Tammisaaren suunnalla merellä.

Tulevaisuudessa tarjoan liikuntaan ja luontoon liittyviä palveluja Tmi M-liikuntapalveluyrityksen nimissä. Kurssiin liittyen tein lopputyönä luonnon tuotteistamiseen liittyen aiheena luonnossa liikkumisen perusteet. Tapahtuman tavoitteena on opettaa henkilöille luonnossa liikkumisen perusteita (suunnistus) sekä rohkaista henkilöitä turvalliseen omatoimimiseen luonnossa liikkumiseen maastossa karttaa ja kompassia apuna käyttäen.

Kirjoittaja, ylliluutnantti evp. Markku Sara-järvi palveli viimeksi Panssariprikaatissa, josta siirtyi reserviin v. 2014.

Myös yhdistysten varat kiinnostavat rikollisia

Teksti ja kuva: Juha-Matti Laurio

Moni meistä lehden lukijoista kuuluu urheiluseuraan, vanhempainyhdistykseen tai johonkin muuhun harrastukseen liittyvään yhdistykseen – osa useampaankin. Kun tällaisen vapaa-aikaan liittyvän yhdistyksen varat joutuvat rikoksen kohteeksi, kyseessä ovat vapaaehtoisuutena tehdyllä varainkeruulla ja jäsenmaksuina kerätyt varat.

Kirjoittajalla oli mahdollisuus tehdä syväluotaus yhdistysmaailmassa tapahtuviin talousrikoksiin kirjoittamalla koronapandemian aikana kaksi tietokirjaa. Tutkituissa tapauksissa summat liikkuvat hyvin usein jopa kymmenissä tuhansissa, ja rikos aiheutti ymmärrettävästi hämmennystä jäsenistön ja aktiivien keskuudessa.

Omat ja yhdistyksen rahat sekaisin

Yhdistystoiminnassa tyypillisin talousrikos on kavallus. Kavallusten yhteydessä tapahtuu myös väärennyksiä ja luottamusaseman väärinkäyttöä. Tilitoimisto havaitsi erään urheiluseuran rahastonhoitajan maksaneen seuran tililtä asuntonsa vuokria. Toinen rahastonhoitaja taas siirsi ensin pari tuhatta ja myöhemmin yli 50 000 euroa vuodessa pienissä erissä omalle tililleen, ja lisäselvityksiä vaadittaessa väärensi vielä tiliotteita. Mies tuomittiin vuodeksi ehdolliseen vankeuteen.

Taloudellisten väärinkäytösten anatomiaa

Kansainvälisen väärinkäytöstutkijajärjestö ACFE:n (Association of Certified Fraud Examiners) tuoreimman tutkimuksen mukaan ainoastaan nelisen prosenttia väärinkäytöksistä paljastuu tilintarkastuksessa, jonka yhdistyksissä usein korvaa maallikon tekemä toiminnantarkastus. Tutkimus

kartoitti tekijöiden mediaani-ikäsi 43 vuotta. Lähipiiristä tullut yllättävä rahantarve, rahapeli riippuvuus ja yksinkertaisesti velkaantuminen ovat syitä, jotka voivat ajaa tekemään taloudellisen väärinkäytöksen. Väärinkäytös kestää usein vuosia, koska tekijä aloittaa pienillä rahasummilla ja jatkaa, koska vilppiä ei huomata.

Rahamäärä ei ratkaiseva

On kaikkien etu, ettei talousrikos pääse toteutumisasteelle. Eräessä tapauksessa virkamies irtisanottiin hänen varastettuaan työnantajalta viinipullon sekä työhuoneesta toisen virkamiehen laukusta vitosen setelin.

Näin suojaat yhdistystä ja itseäsi

Yhdistys, kuten päälystöyhdistys, voi turvata varojaan yksinkertaisilla suojauskeinoilla. Toiminta ei saa perustua pelkkään luottamukseen, ja esimerkiksi tilitoimiston käyttäminen jo itsessään ehkäisee väärinkäytöksiä ja tuo toimintaan läpinäkyvyyttä. Seuraavat suojauskeinot ovat ilmaisia ja nopeasti toteutettavia:

1. Antakaa tilinkäyttöoikeudet aina kahdelle henkilölle.
2. Määritellä pankkitileille ja -kortteille päivä- ja kuukausikohtaiset nostorajat.
3. Vaihtakaa toiminnantarkastajaa riittävän usein.
4. Päivitäkää nimenkirjoittajat ja muut vastuhenkilöt viivytyksettä PRH:n yhdistysrekisteriin.

Jokainen sotilas, evp-sotilas ja reserviläinen on potentiaalinen talousrikoksen uhri myös siviililämässä:

1. Rekisteröi omaehtoinen luottokielto molempiin luottotietorekisterejä ylläpitävään yritykseen: <https://www.asiakastieto.fi/omatieto> ja <https://my.bisnode.fi/protection> Kielto on voimassa vuoden tai kaksi vuotta, merkitse päättymisaika ylös.
2. Kytke kaikissa käyttämissäsi verkkopalveluissa, somessa ja sähköpostissa käyttöön kaksivaiheinen tunnistautuminen, joka estää kirjautumisen pelkkä salasana tietämällä.
3. Käytä monimutkaisia eli vahvoja salasanoja ja älä käytä samaa salasanaa eri verkkopalveluissa.
4. Hanki kotiin lukollinen postilaatikko.

Kirjahankkeista:

Talousrikosten ennaltaehkäisy ja havaitseminen, 252 sivua
https://www.booky.fi/tuote/juha_matti/talousrikosten_ennaltaehkaisy_ja_havaitsemisen/9789522466372

Talousrikosten tutkinta ja tutkintapyyntöjen laatiminen, 446 sivua
https://www.booky.fi/tuote/juha_matti/talousrikosten_tutkinta_ja_tutkintapyyntojen_laatimisen/9789522466396
Kustantaja: Kauppakamari 2020

Kirjoittaja on tradenomiopiskelija, tietokirjailija ja Ilmavoimissa palvelut yliluutnantti.

Henkivakuutus kertoo, että rakastat

Henkivakuutus kertoo, että pidät kädestä kiinni – aina.
Laske yllättävän edullinen hinta järjestöjäsenen
henkivakuutukselle verkossa vaikka heti.

if.fi/henkivakuutus

Vakuutuksen myöntää Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva.

